BEVRAGING

SAMENWERKING DRUGHULPVERLENING - JUSTITIE

Nadine Roose
Geert Verstuyf
Sylvie Michiels

1999

VAD

E. Tollenaerestraat 15
1020 Brussel
Tel. 02/423 03 33
Fax 02/423 03 34

Inhoudstafel

1. INLEIDING 2

1.1 Situering van de enquête 2

1.2 De enquête 3

1.3 De verwerking 4

1.4 De respons 4

2. VERWERKING ENQUETE 5

2.1 Omvang en aard van de doorverwijzingen vanuit justitie 5

2.2 Kwaliteit van de doorverwijzingen en de samenwerking met justitie 17

2.2.1 Kennis van elkaars sector 17

2.2.2 Informatie-uitwisseling over concrete cliëntsituaties 21
2.2.2.1 Informatie-uitwisseling tussen justitie en hulpverlening 21
A. Voorafgaand aan het eerste contact met de cliënt 21
B. Tijdens de periode van contactname met de cliënt 26
2.2.2.2 Informatie-uitwisseling tussen hulpverlening en cliënt 34

2.3 Personeels- en werkingskosten 38

3. CONCLUSIES ENQUETE 40

4. BIJLAGE 43

Overzicht van de juridische maatregelen van waaruit naar de drughulpverlening kan worden doorverwezen

1. INLEIDING

1.1. Situering van de enquête

Hulpverleningsdiensten signaleren regelmatig knelpunten aangaande de samenwerking met justitiële partners in het kader van doorverwijzingen inzake illegale drugproblematiek. Deze knelpunten situeren zich vooral op het vlak van een gebrekkige afstemming van beide werkterreinen op elkaar, een niet vlot lopende informatieoverdracht en onduidelijke toepassingsmodaliteiten van de wet op het beroepsgeheim.

Tot nu toe had men voor geen zicht op de omvang van deze problematiek binnen het gehele hulpverleningslandschap in Vlaanderen. Een objectief en representatief beeld over de omvang, de aard en de kwaliteit van de justitiële doorverwijzingen en de samenwerking met justitie drong zich op.
Mede naar aanleiding van de drugcirculaire van mei 1998 die meer doorverwijzingen vanuit justitiële instanties naar de hulpverlening voorziet, en omdat wij zicht wilden hebben op een eventuele stijging van het aantal doorverwijzingen vanuit justitie naar de hulpverlening, werd in het voorjaar van 1999 een enquête opgesteld.

Wij opteerden voor een summiere bevraging van het werkveld waarin wij in eerste instantie wensten na te gaan in welke mate en op welke manier justitële partners een beroep doen op de diverse hulpverleningsdiensten met betrekking tot justitiële doorverwijzingen en wat de kwaliteit van de samenwerking met de justitiële partners inzake de drugproblematiek in Vlaanderen is.

1.2. De enquête

In juni 1999 werden in totaal 186 hulpverleningsinstellingen in Vlaanderen en vlaamssprekend Brussel aangeschreven. Dit waren alle Medisch-Sociale Opvangcentra (MSOC), Mobiel Ambulante Teams (MAT), Crisisinterventiecentra (CIC), Dagcentra (DC), Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG), Psychiatrische Afdelingen van Algemene Ziekenhuizen (PAAZ), Psychiatrische Ziekenhuizen (PZ) en Therapeutische Gemeenschappen (TG).

De enquêtevragen beslaan enkel die situaties waarbij justitie op de hulpverlening beroep doet voor justitiële doorverwijzingen. De samenwerking met justitie met betrekking tot cliënten[1] die wel onder justitie vallen maar niet vanuit dit kader naar de hulpverlening zijn doorverwezen, komt binnen het bestek van deze bevraging niet aan de orde.

De enquête vernoemt gemakshalve alle justitiële partners onder de naam 'justitie'. Hieronder verstaan we alle justitiële actoren werkzaam bij politie, rijkswacht, parket, rechtbank en jeugdrechtbank waarmee de hulpverleningsdiensten te maken hebben.

[1] In de enquête en het rapport werden alle hulpvragers als 'cliënt' benoemd. Hieronder resorteren 'cliënten' uit de ambulante hulpverlening, 'patiënten' uit de psychiatrische settings, 'bewoners' uit de therapeutische gemeenschappen.

De enquête is opgedeeld in drie delen. Zij bevraagt de 'Omvang en aard van de doorverwijzingen vanuit justitie', de 'Kwaliteit van de doorverwijzingen en de samenwerking met justitie' en de 'Personeels- en werkingskosten'.
Het deel 'Kwaliteit van de doorverwijzingen en de samenwerking met justitie' werd nog opgesplitst in 'Kennis van elkaars sector' en 'Informatie-uitwisseling over concrete cliëntsituaties'. Met betrekking tot deze concrete cliëntsituaties werd zowel gepeild naar de informatie-uitwisseling tussen de justitiële partner en de hulpverleningsdienst als tussen de hulpverlener en de cliënt. De uitwisseling tussen de justitiële partner en de hulpverleningsdienst gaat over de periode voorafgaand en tijdens het contact met de cliënt.

1.3. De verwerking

De vragen van de enquête werden één voor één verwerkt en in het kader van het rapport systematisch hernomen.

Om overzichtelijkheid te bewaren werden de diverse werksoorten geclusterd.
Zo worden de gegevens van de MSOC en MAT samen gepresenteerd alsook de gegevens van de CIC, DC en TG en de gegevens van de PAAZ en PZ.
Met de CGG komen we op deze manier tot vier werksoorten.

De resultaten worden geïllustreerd aan de hand van taart- en staafdiagrammen waarin de antwoorden van de respondenten percentage-gewijs zijn weergegeven.
Waar dit oportuun bleek werden de gegevens eveneens per werksoort besproken en weergegeven in tabellen. Deze tabellen geven zowel de absolute aantallen als de procenten weer.

1.4. De respons

In totaal reageerden 140 van de 186 bevraagde instellingen. Dit is 75,2 % van de bevraagde doelgroep.

Van deze 140 reacties ontvingen we 101 ingevulde enquêteformulieren, wat 54 % uitmaakt van het totaal aantal bevraagde hulpverleningsdiensten.
De overige 39 instellingen stuurden hun enquête blanco terug met de vermelding dat in hun setting óf de drugproblematiek óf justitiële doorverwijzingen inzake drug-gebruik weinig aan de orde zijn of geen prioriteit vormen.

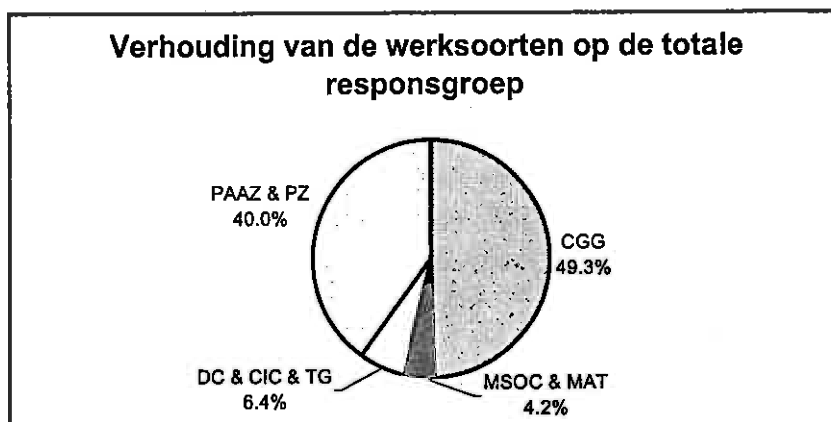
Als we de reacties bekijken over de diverse werksoorten, dan krijgen wij de volgende verdeling (n=140):

- Van de 85 Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) reageerden 69 centra, dit is 81%.
- Van de 76 psychiatrische afdelingen van algemene ziekenhuizen (PAAZ) en psychiatrische ziekenhuizen (PZ) reageerden in totaal 56 instellingen, dit is 73,6%.

- Van de 6 therapeutische gemeenschappen (TG), 3 crisisinterventiecentra (CIC) en 7 dagcentra (DC) kregen wij de gegevens binnen van 9 diensten, dit is 56%.
- Van de 4 medisch-sociale opvangcentra (MSOC) en de 5 mobiele ambulante teams (MAT) reageerden in totaal 6 diensten, dit is 66%.

De bevraging leverde dus een hoge respons op die vrij gelijkmatig verdeeld is over de diverse werksoorten, zodat wij de resultaten als vrij representatief kunnen beschouwen.
De hoge respons kunnen we als een signaal of een bevestiging zien dat het thema vrij actueel is en leeft in de hulpverleningssector.

De gegevens waarop de analyse van het rapport is gebaseerd, zijn afkomstig uit de volgende verhouding van de werksoorten op de totale responsgroep (n=140):

Figuur 1

De CGG vertegenwoordigen net geen 50 % van het totaal aantal respondenten (n=69). De PAAZ & PZ beslaan 40 % van de totale responsgroep (n=56).
De DC & CIC & TG (n=9) en de MSOC & MAT (n=6) maken respectievelijk 6,4% en 4,2 % deel uit van de totale responsgroep.

2. VERWERKING ENQUÊTE

2.1. Omvang en aard van de doorverwijzingen vanuit justitie

1a. Hoeveel doorverwijzingen met betrekking tot illegale drugs heeft uw centrum in 1998 en in 1999 (januari t.e.m. mei) gekregen vanuit (gerechtelijke) politie, rijkswacht, parket, rechtbank (verder aangeduid met de noemer 'justitie')?

(a) 1998 (n = 140)

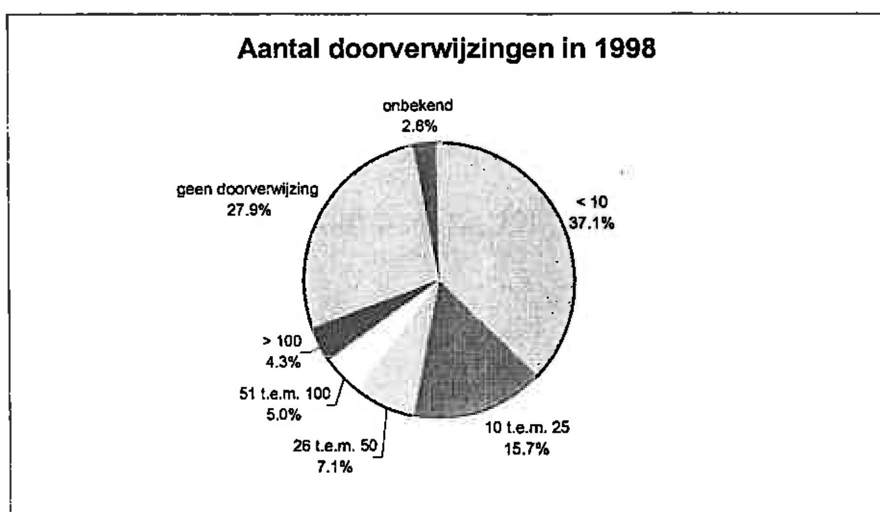
De mate waarin de bevraagde centra doorverwijzingen krijgen vanuit justitie met betrekking tot illegale drugs is als volgt:

- 27.9 % van de centra geven aan geen doorverwijzingen te krijgen (n=39)
- 37.1 % van de centra krijgen niet meer dan 10 doorverwijzingen (n=52)
- 15.7 % van de centra krijgen tussen de 10 en 25 doorverwijzingen (n=22)
- 7.1 % van de centra krijgen tussen de 26 en 50 doorverwijzingen (n=10)
- 5.0 % van de centra krijgen tussen de 51 en 100 doorverwijzingen (n=7)
- 4.3 % van de centra krijgen meer dan 100 doorverwijzingen (n=6)
- 2.9 % van de centra lieten deze vraag blanco maar vulden wel de enquête verder in, waaruit wij afleiden dat zij wel degelijk doorverwijzingen krijgen (n=4)

Deze cijfers laten zien dat:

- bijna drie vierde van de respondenten effectief doorverwijzingen krijgen vanuit justitie met betrekking tot illegale drugs (n=101=72.1%) en iets meer dan één vierde van de respondenten niet
- de meeste respondenten tussen de 1 en 10 doorverwijzingen krijgen per jaar (n=52=37 %)
- slechts 9.3 % van de respondenten meer dan 50 doorverwijzingen krijgt per jaar

Van de centra die aangaven geen justitiële doorverwijzingen te hebben of te behandelen, weten we dat een klein vierde van deze respondenten niet met drugproblematieken werken en ongeveer de helft effectief geen doorverwijzingen vanuit justitie met betrekking tot drughulpverlening te krijgen. Eén vierde van deze instellingen bleek soms wel vragen vanuit justitie met betrekking tot drugcliënten te krijgen maar verwees die onmiddellijk door naar meer gespecialiseerde hulpverleningsdiensten in de buurt, al dan niet in het kader van samenwerkingsafspraken. Vier instellingen doen wel degelijk zelf de begeleiding, maar dit gebeurt zo sporadisch dat zij geen relevante antwoorden konden formuleren op de enquêtevragen.

Figuur 2

De verdeling van het aantal doorverwijzingen over de diverse werksoorten verloopt als volgt (n=140):

Globaal overzicht:

	Geen doorverwijzingen		Doorverwijzingen		TOTAAL	
	N	%	N	%	N	%
PAAZ & PZ	19	13.6% (33.9%)	37	26.4% (66.1%)	56	40.0%
DC & CIC & TG	-	- (0.0%)	9	6.4% (100%)	9	6.4%
MSOC & MAT	1	0.7% (16.6%)	5	3.6% (83.4%)	6	4.3%
CGG	19	13.6% (27.5%)	50	35.7% (72.5%)	69	49.3%
TOTAAL	**39**	**27.9%**	**101**	**72.1%**	**140**	**100%**

Tabel 1

Tabel1: De procenten tussen haakjes geven de verhouding weer binnen de eigen werksoort.

Frekwentie van doorverwijzing (enkel bij de diensten die doorverwijzingen hebben gekregen):

	< 10		10-25		26–50		51-100		> 100		Onbekend		TOTAAL	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
PAAZ/PZ	24	17.1%	10	7.1%	2	1.4%					1	0.7%	37	26.4%
TG/CIC/DC			1	0.7%	3	2.1%	5	3.6%					9	6.4%
MSOC/MAT			1	0.7%	2	1.4%					2	1.4%	5	3.6%
CGG	28	20.0%	10	7.1%	3	2.1%	2	1.4%	6	4..3%	1	0.7%	50	35.7%
TOTAAL	**52**	**37.1%**	**22**	**15.7%**	**10**	**7.1%**	**7**	**5%**	**6**	**4.3%**	**4**	**2.8%**	**101**	**72.1%**

Tabel 2

Tabel 1 en 2: De procenten zijn berekend op basis van de totale responsgroep (n=140).

Binnen de respectievelijke werksoorten zien we dat:
- binnen de TG & CIC & DC alle bevraagde diensten doorverwijzingen hebben gekregen (100%)
- voor de MSOC & MAT 5 op 6 diensten doorverwijzingen hebben gekregen (83.4%)
- terwijl de CGG en de PAAZ & PZ slechts binnen een verhouding van 2 op 3 diensten doorverwijzingen kregen (resp. 72.5% en 66.1%)

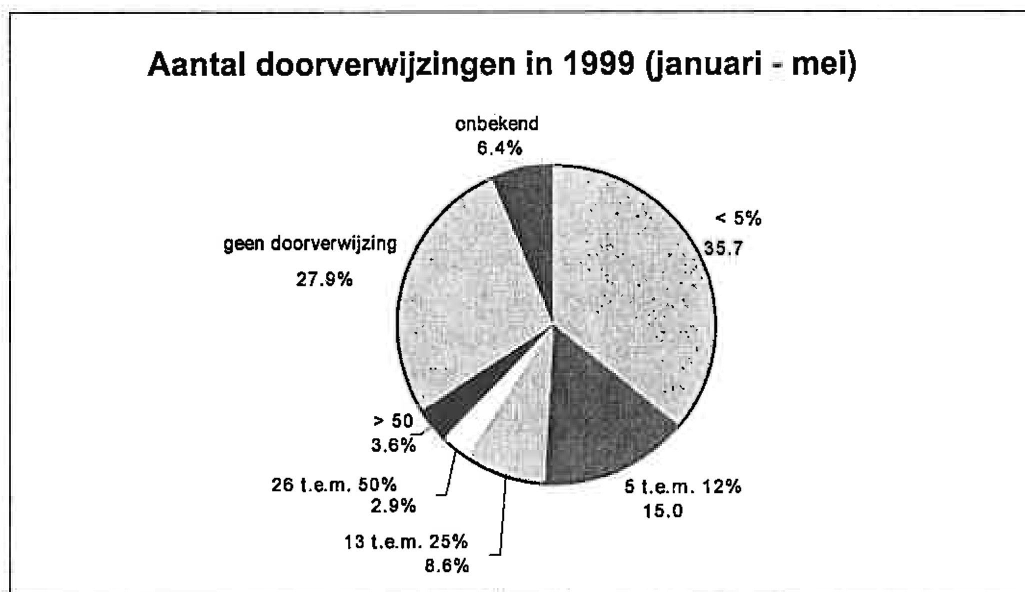
Als we kijken naar de kwantiteit van de doorverwijzingen, gespreid over de diverse werksoorten, merken we dat::
- een frekwentie van 1 à 10 justitële doorverwijzingen per jaar, door 37.1% van alle respondenten aangegeven, uitsluitend voorkomt bij de CGG en de PAAZ & PZ (resp. 20.0% en 17.1%) en dit bij het grootste deel van hun diensten
- voor de frekwentie van 10 à 25 justitiële doorverwijzingen per jaar, door 15.7% van de respondenten aangegeven, dit ook bijna uitsluitend bij de PAAZ & PZ en de CGG voorkomt, en dit bij ongeveer één vierde (PAAZ & PZ) en één vijfde (CGG) van hun diensten
- de categorie van 26 à 50 justitiële doorverwijzingen per jaar, slechts door 7.1% van alle respondenten aangegeven, voorkomt bij alle werksoorten met, procentueel gezien ten opzichte van de totale responsgroep, vrij gelijklopende cijfers (1.4% en 2.1%)
- de frekwentie van 51 à 100 doorverwijzingen, aangegeven door 4.3% van de totale responsgroep, voorkomt bij de helft van de TG & CIC & DC (3.6%) en bij 2 van de 50 CGG-diensten 1.4%)
- een frekwentie van meer dan 100 justitiële doorverwijzingen per jaar aangegeven werd door slechts 4.3% van de totale responsgroep en enkel voorkomt bij 6 CGG-diensten

Op basis van deze cijfers kunnen wij ons ook een idee vormen van het globale aantal doorverwijzingsaanvragen die justitie in de loop van 1998 heeft gericht naar de hulpverleningssector. Verdeeld over de diverse werksoorten kunnen we stellen dat justitie:
- zich tot de CGG-diensten heeft gewend voor 908 tot meer dan 1480 doorverwijzingen
- beroep heeft gedaan op de TG & CIC & DC voor 343 à 675 doorverwijzingsaanvragen
- de sector van de PAAZ & PZ heeft aangesproken voor 176 à 590 doorverwijzingsaanvragen
- de MSOC & MAT heeft gecontacteerd voor 53 à 125 doorverwijzingsaanvragen

Globaal betekent dit dat de hulpverleningssector in 1998 geconfronteerd werd met in totaal 1480 à 2870 doorverwijzingsaanvragen.

(b) 1999 (n = 140)

Met betrekking tot de gegevens van de eerste helft van 1999, kunnen we stellen dat deze cijfers dezelfde trend volgen van 1998.

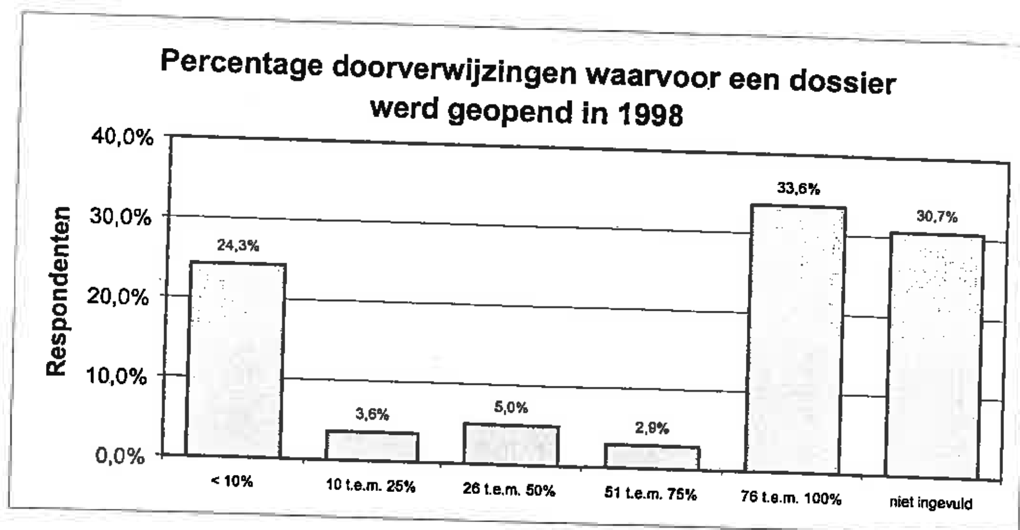
Figuur 3

Aangezien alle volgende enquêtevragen enkel van toepassing zijn voor de hulpverleningscentra die effectief doorverwijzingen kregen, geven wij vanaf nu enkel de cijfergegevens weer die betrekking hebben op deze groep van respondenten (n=101).

1b. Voor hoeveel procent van deze doorverwijzingen heeft uw centrum een dossier geopend?

(a) 1998 (n = 101)

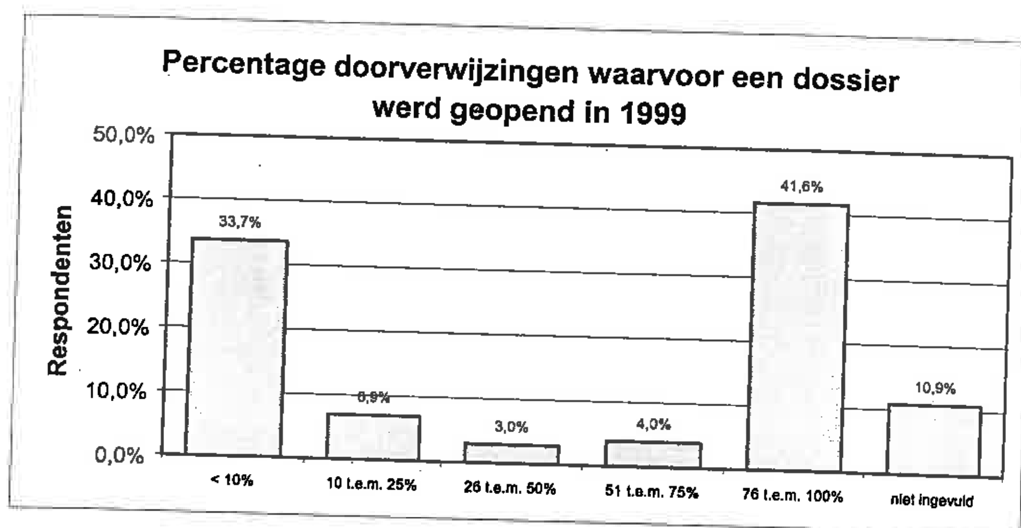
We merken dat bijna de helft van de respondenten (46.5%) voor meer dan drie kwart van het aantal doorverwijzingen dat zij kregen, effectief een dossier hebben geopend.
Eén derde van de respondenten (33.7%) opende echter slechts voor minder dan 10% van hun doorverwijzingen een dossier.

Figuur 4

(b) 1999 (n = 101)

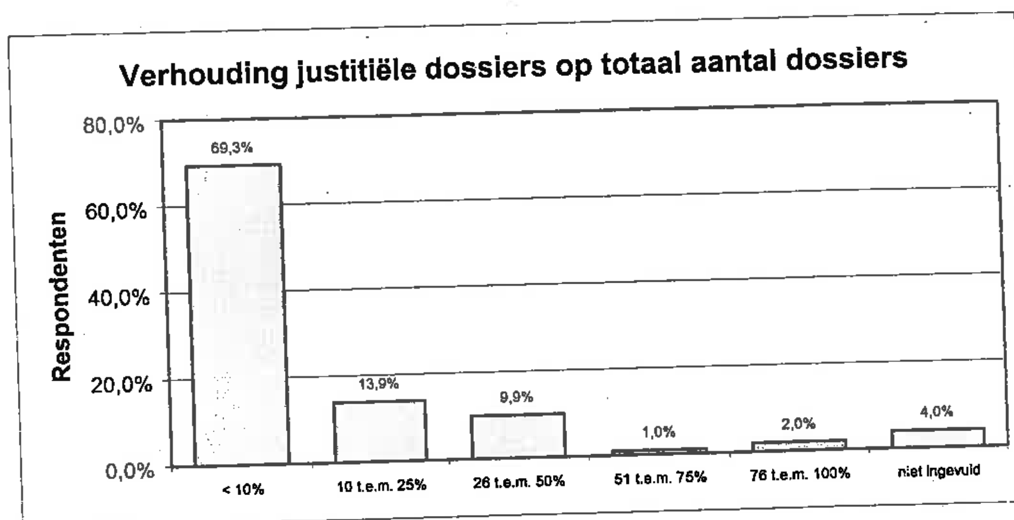
De cijfers voor de eerste helft van 1999 geven geen wezenlijke verschillen aan met betrekking tot het effectief geopend hebben van een dossier.

Figuur 5

2. Hoe verhoudt het aantal dossiers vanuit justitie zich t.o.v. het totaal aantal dossiers dat in uw centrum wordt geopend? (n = 101)

Dat het aantal justitiële dossiers ten opzichte van het volledig aantal geopende dossiers binnen de verschillende werksoorten vrij gering is, kunnen we vaststellen uit de volgende gegevens.
Voor bijna drie vierde van de respondentengroep die doorverwijzingen krijgt vanuit justitie, bedraagt deze verhouding minder dan 10 %.

Figuur 6

De verdeling per werksoort verloopt als volgt (n = 101):

	< 10%		10-25%		26–50%		51-75%		76-100%		onbekend		TOTAAL	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
PAAZ/PZ	31	83.8%	1	2.7%	2	5.4%			1	2.7%	2	5.4%	37	100%
TG/CIC/DC	1	11.1%	4	44.4%	1	11.1%	1	11.1%	1	11.1%	1	11.1%	9	100%
MSOC/MAT	1	20.0%	2	40.0%	1	20.0%					1	20.0%	5	100%
CGG	37	74.0%	7	14.0%	6	12.0%							50	100%
TOTAAL	70	69.3%	14	13.9	10	9.9%	1	1.0%	2	2.0%	4	4.0%	101	100%

Tabel 3

**De procenten die in deze tabel vermeld staan naast de absolute aantallen, zijn berekend op basis van het totaal aantal respondenten binnen de eigen werksoort.*
**Aangezien onze respondentengroep bestaat uit 101, kunnen alle absolute cijfers bij benadering ook als procenten gelezen worden en werden deze niet als dusdanig vermeld.*

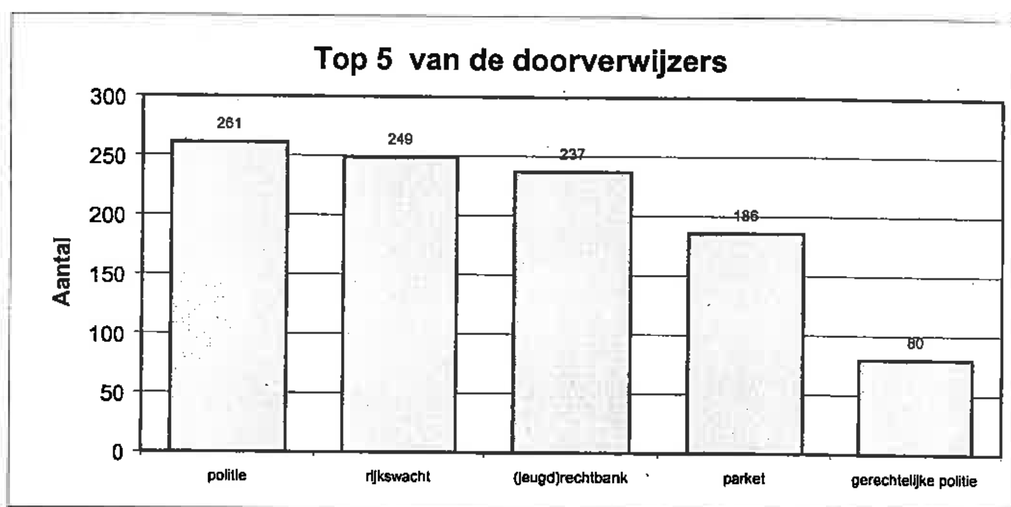
Als we de werksoorten die effectief doorverwijzingen krijgen vanuit justitie, nader bekijken, stellen we vast dat:

- de verhouding van minder dan 10 % voorkomt bij het merendeel van de PAAZ & PZ (83.8%) en de CGG (74%)
- bijna de helft van de MSOC & MAT (40.0%) en de TG & CIC & DC (44.4%) een verhouding kennen van 10 à 25 %
- er slechts 2 diensten uit de TG & CIC & DC en 1 dienst uit de PAAZ & PZ zijn die een verhouding kennen van meer dan 50 %.

3. Geef met een cijfer aan wie het meeste doorverwijst naar uw centrum (1=meest / 5=minst)(n = 101)

Rekening houdend met alle noteringen in de top vijf, zien we dat de meeste doorverwijzingen komen vanuit de politiediensten, gevolgd door de rijkswacht, de (jeugd)rechtbank, het parket en in mindere mate van de gerechtelijke politie.
Als we kijken hoeveel maal deze instanties als belangrijkste doorverwijzer werden aangestipt (score 1), zien we een zo goed als gelijkaardige vogorde met op de eerste plaats de rijkswacht (20X), gevolgd door politie (19X), rechtbank (16X), parket (15X) en gerechtelijke politie (2X).

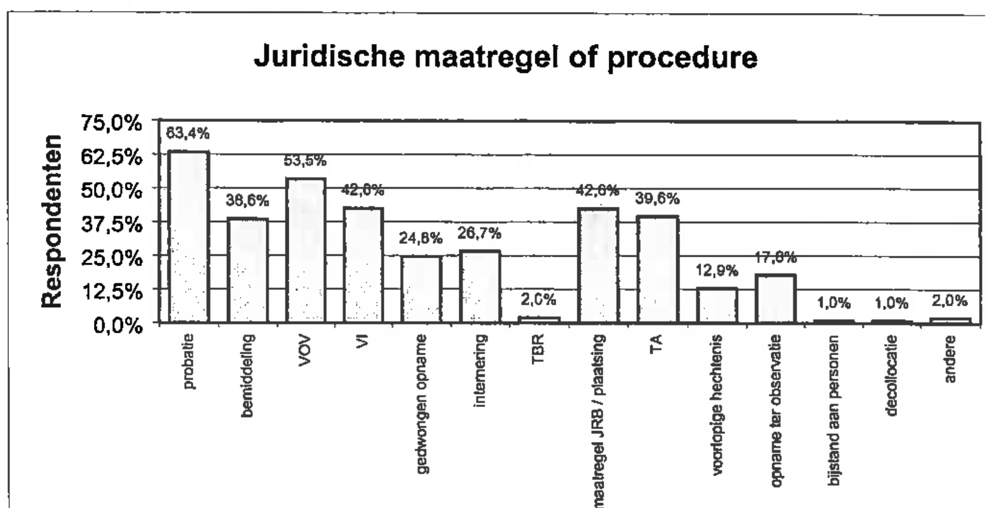
Andere instanties die door enkele respondenten ook nog spontaan werden vernoemd in de top vijf zijn: justitiehuis, probatiecommissie, de commissie ter bescherming van de maatschappij, het eigen initiatief van de betrokkene zelf en de gevangenis.

Figuur 7

4a. In het kader van welke juridische maatregelen of procedures krijgt uw centrum doorverwijzingen? (meerder antwoorden zijn mogelijk)(n = 101)

Meer dan de helft van de respondenten krijgen doorverwijzingen vanuit probatiemaatregelen (opschorting of uitstel) (63.4%) en vrijheid onder voorwaarden (VOV) (53.5%). Bijna de helft van de respondenten krijgen doorverwijzingen in het kader van voorwaardelijke invrijheidstelling (VI) (42.6%) en evenveel respondenten krijgen doorverwijzingen in het kader van maatregelen vanwege de jeugdrechtbank (42.6%). Iets minder instellingen krijgen doorverwijzingen voor therapeutisch advies (TA) (39.6%) en bemiddeling in strafzaken (38.6%).
Internering (26.7%), gedwongen opname (24.8%) en opname ter observatie (17.8%) komen bij ongeveer een kwart van de respondenten voor. Het ter beschikking stellen van de regering (1,4%), bijstand aan personen in nood (1.0%) en decollocatie (1.0%) worden slechts door een beperkt aantal instellingen aangegeven.

Figuur 8

4b. In het kader van welke juridische maatregelen of procedures gebeuren de meeste doorverwijzingen? Geef uw top 3 (n = 101)

Als we kijken in het kader van welke maatregelen of procedures de diverse hulpverleningsdiensten de meeste doorverwijzingen krijgen (top drie per centrum) dan zien we hetzelfde beeld: probatie komt bij bijna de helft van de voorzieningen voor (45,5%), gevolgd door VOV (31,7%) en VI (28,7%).

5. Wordt er door justitie ook nog beroep gedaan op uw centrum buiten bovenvermelde maatregelen? (n = 101)

Een kleine helft van de voorzieningen (41.6%) wordt ook nog buiten deze juridische maatregelen of procedures door justitie gecontacteerd.

Per werksoort geeft dit het volgende (n = 101):

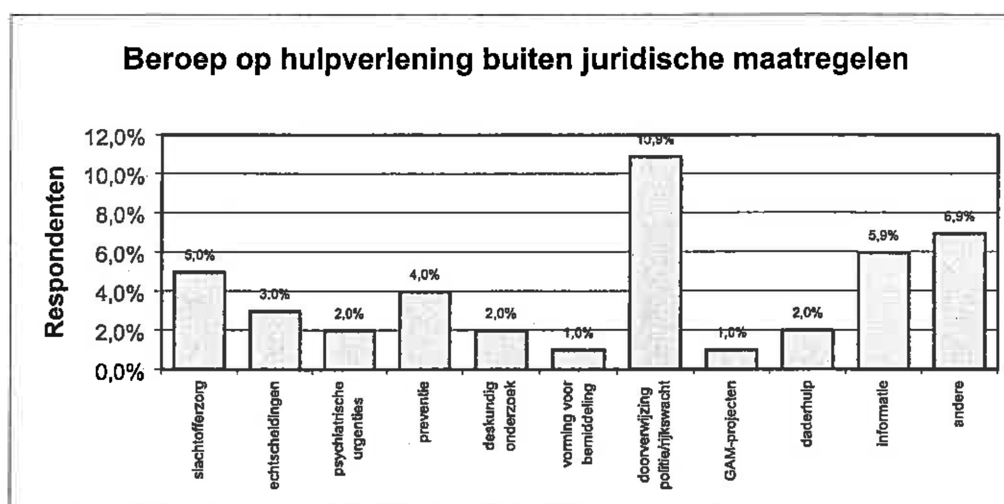
	ja		nee		onbekend		TOTAAL	
	N	%	N	%	N	%	N	%
PZ & PAAZ	8	21.6%	29	78.4%			37	100%
DC & CIC & TG	7	77.8%	1	11.1%	1	11.1%	9	100%
MSOC & MAT	5	100%					5	100%
CGG	22	44.0%	25	50.0%	3	6.0%	50	100%
TOTAAL	42	41.6%	55	54.5%	4	4.0%	101	100%

Tabel 4

Justitie doet dus ook beroep op alle MSOC & MAT, op drie vierde van de TG & CIC & DC en op een kleine helft van de CGG voor andere zaken dan de betreffende juridische maatregelen. Voor wat betreft de PAAZ & PZ worden slechts één vijfde van hun diensten hiervoor gecontacteerd.

Indien ja, waarvoor?

De meeste diensten (10.9%) worden gecontacteerd voor (niet juridisch geregelde) doorverwijzingen vanuit politie en/of rijkswacht. Op een beperkter aantal diensten wordt beroep gedaan voor het stellen van een informatievraag (5.9%), voor slachtofferzorg (5%) en voor preventie zoals groepswerking in gevangenissen en voorbereiding op vrijlating (4%).
Nog kleinere aantallen worden opgetekend voor: echtscheidingen waarin kinderen een belangrijke rol spelen (3.0%), psychiatrische urgenties (2.0%), deskundig onderzoek (2.0%), daderhulp (2.0%), vorming voor bemiddeling in strafzaken (1.0 %) en projecten in het kader van gerechtelijke alternatieve maatregelen (GAM) (1.0%).

Figuur 9

6. Als u het aantal doorverwijzingen met betrekking tot illegale drugs vanuit justitie vergelijkt met het aantal van voor 1998, merkt u dan een toename, een afname of een status quo?(n = 101)

40 % van de instellingen geeft aan een toename te merken, evenveel instellingen ervaren een status quo, terwijl 13 % een afname merkt.

Ingedeeld volgens de werksoorten geeft dit het volgende:

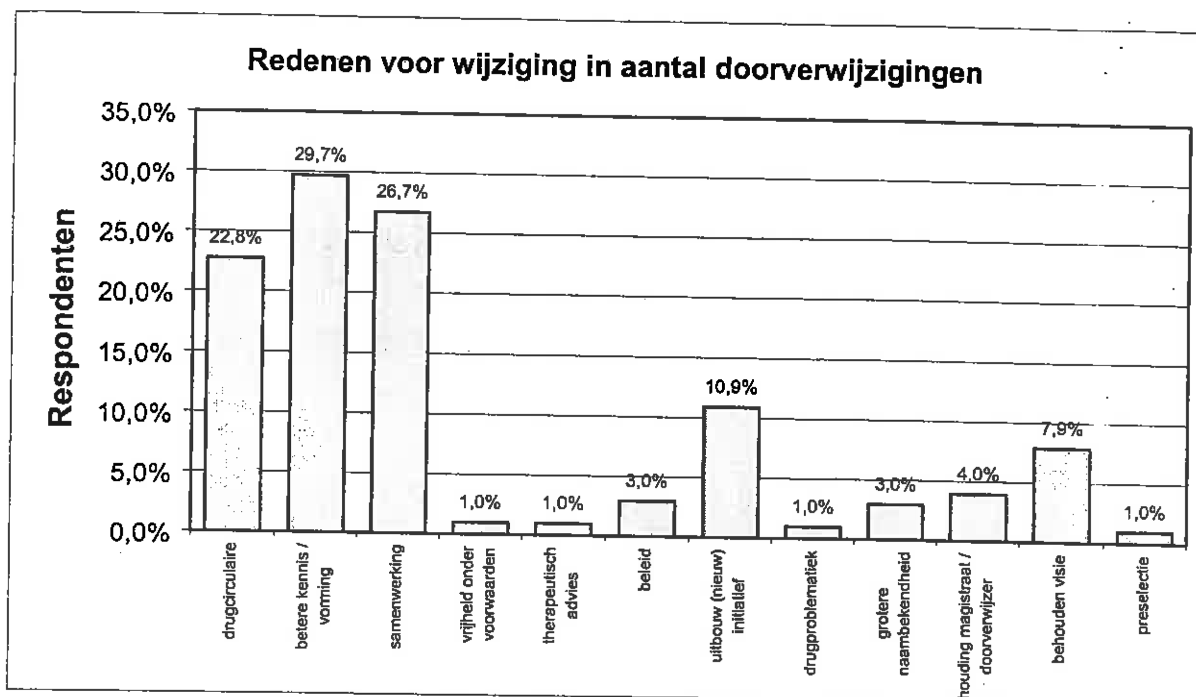
	toename		afname		status quo		Onbekend		TOTAAL	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
PZ & PAAZ	13	35.1%	2	5.4%	20	54.1%	2	5.4%	37	100%
TG & CIC & DC	5	55.6%	1	11.1%	3	33.3%			9	100%
MSOC & MAT	4	80.0%					1	20.0%	5	100%
CGG	18	36.0%	10	20.0%	17	34.0%	5	10.0%	50	100%
TOTAAL	40	39.6%	13	12.9%	40	39.6%	8	7.9%	101	100%

Tabel 5

Een status quo wordt vooral door de helft van de PAAZ & PZ (54.1%) ervaren.
Eén derde van deze diensten ervaart echter wel een toename.
Deze toename wordt vooral aangegeven door de MSOC (80.0%) en door de helft van de TG & CIC & DC (55.6%). De meningen bij de CGG zijn het meest verspreid.
We kunnen in ieder geval concluderen dat de diensten die een afname ervaren, duidelijk in de minderheid zijn.

Waaraan schrijft u deze evolutie toe? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Bij de verwerking van deze vraag naar mogelijke redenen werd geen opdeling gemaakt naar toename/afname/status quo.
Een 30% van de instellingen vernoemt als reden voor de opgemerkte evolutie het feit dat er een betere kennis wordt vastgesteld van mekaars sector (justitie en hulpverlening), eventueel bewerkstelligd door vorming (29.7%). Een gelijkaardig aantal centra geeft ook aan dat er een betere samenwerking plaatsvindt op het terrein (26.7%). Ook blijkt de invloed van de drugcirculaire niet te onderschatten (22.8%). Andere redenen zijn nog: de uitbouw van een (nieuw) initiatief (10.9%), het behoud van eigen visie (7.9%), de houding van de magistraat-doorverwijzer (4.0%), een grotere naambekendheid (3.0%) en een nieuw justitieel beleid (3.0%).
De invloed van preselectie, therapeutisch advies, vrijheid onder voorwaarden en een vergrotende/verkleinende drugproblematiek worden ook nog in de rand opgetekend.

Figuur 10

7. Als u de doorverwijzingen met betrekking tot illegale drugs vanuit justitie vergelijkt met die van voor 1998, merkt u dan een wijziging in het profiel van de cliënten?(n = 101)

Een ruime helft van de instellingen (58.4%) vindt niet dat er verschillen op te tekenen zijn bij het profiel van de door justitie doorverwezen cliënt m.b.t. illegale drugs voor en vanaf 1998.
Een wijziging van het profiel van deze cliënten wordt echter wel door 29.7% van de respondenten aangegeven.

Indien ja, in welke zin?

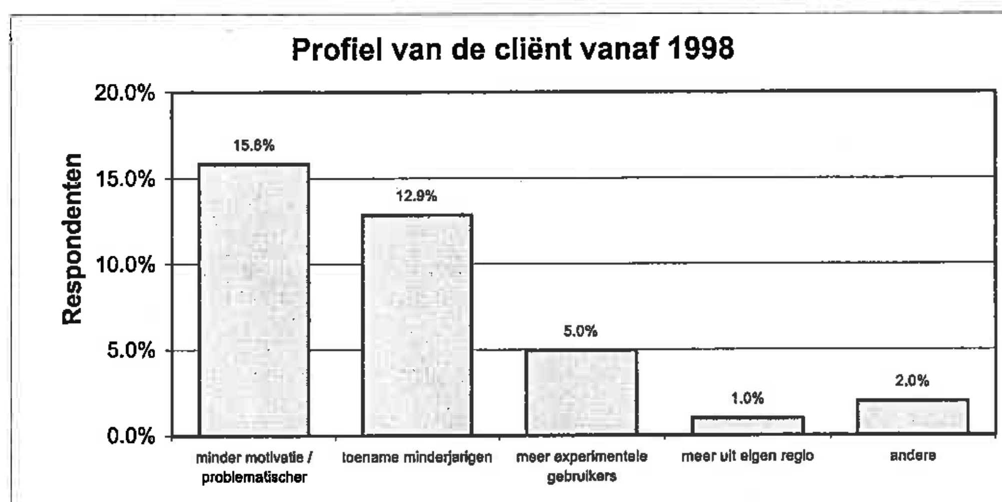
15.8% van de respondenten vindt dat de cliënten minder gemotiveerd zijn om hun gedrag te wijzigen, minder inzicht hebben in hun probleem en problematischer gebruiken (polytoxicomanie). Een toename van het aantal minderjarigen of bijna achttien jarigen is iets dat 12.9% van de centra ondervinden . Tevens wordt door enkelen gesteld dat de trend naar andere drugs (vb. speed) uitdrukkelijker wordt (4.29%), er minder verslaafden en dus meer expirimentele gebruikers zouden zijn (5.0%) en er zich meer cliënteel aanmeldt uit eigen regio (1.0%).

Bemerkingen
Sommige redenen die worden aangegeven zoals minder motivatie, problematischer gebruik , polytoxicomanie, geven slechts een gevoelsmatige tendens of indruk weer en zijn moeilijk te objectiveren. Hiervoor dienen deze termen eerst beter gedefinieerd te worden.

Globaal gezien verkregen we volgende cijfers:

	N	%
profielswijziging	30	29.7%
profielsstagnatie	59	58.4%
onbekend	51	50.5%

Tabel 6

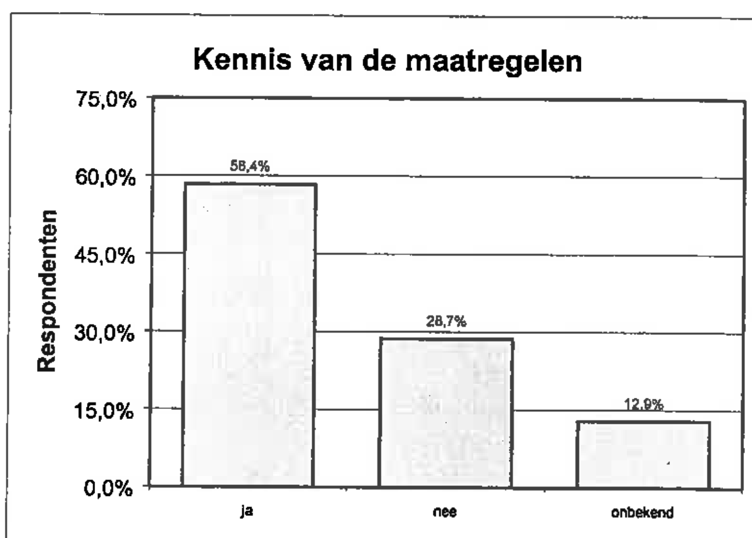
Figuur 11

2.2. Kwaliteit van de doorverwijzingen en de samenwerking met justitie

2.2.1. Kennis van elkaars sector

1. Zijn de centra op de hoogte van de verschillende maatregelen opdat de doorverwezenen adequaat zouden worden begeleid? (n = 101)

Meer dan de helft van de centra in Vlaanderen en Brussel zijn goed op de hoogte van de bestaande juridische maatregelen opdat doorverwezenen met betrekking tot illegale drugs vanuit justitie optimaal kunnen worden begeleid (58.4%).
Toch is er ruim één vierde van de respondenten die aangeven niet of niet voldoende op de hoogte te zijn van de verschillende justitiële maatregelen en procedures om doorverwezen cliënten adequaat op te vangen of te begeleiden (28.7%).
Het percentage onbekenden ligt hier iets hoger dan bij de andere vragen (12.9%).

Figuur 12

Indien nee, welke hiaten ervaart u hierbij?

10.9% van de respondenten schrijven deze hiaten toe aan de moeilijkheidsgraad van de justitiële materie.
Een beperkt aantal respondenten geeft als hiaten ook aan: een teveel aan categorisering (2.0%), het feit dat er geen rekening gehouden wordt met de praktische implicaties van de justitiële maatregelen (1.9%) en het probleem "beroepsgeheim" (1.0%).

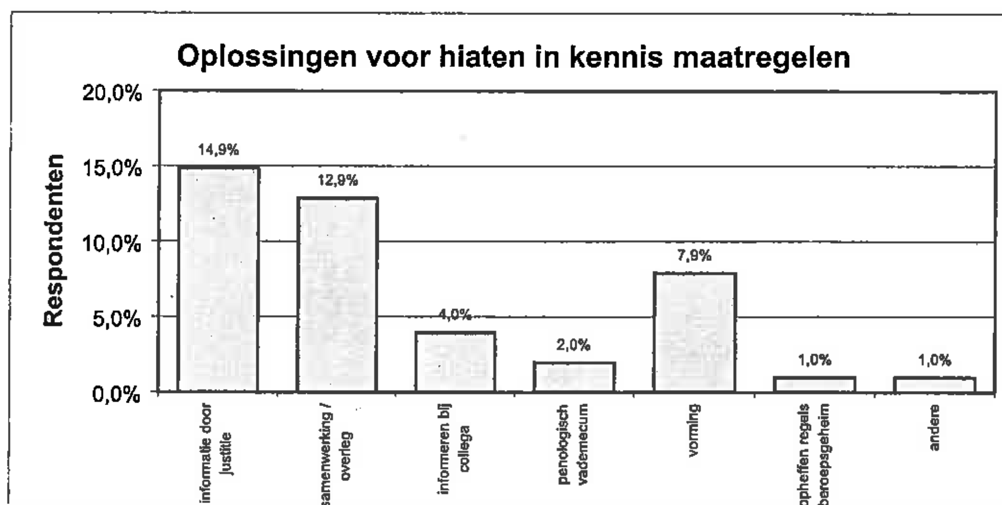
Overzicht hiaten met betrekking tot de kennis van hulpverlening van de justitiële maatregelen:

	N	%
te ingewikkelde materie	11	10.9%
teveel categorisering	2	2.0%
er wordt geen rekening gehouden met praktische implicaties	2	2.0%
probleem met beroepsgeheim	1	1.0%
Andere	12	11.9%

Tabel 7

Welke mogelijkheden ziet u om dit kennistekort te verhelpen?

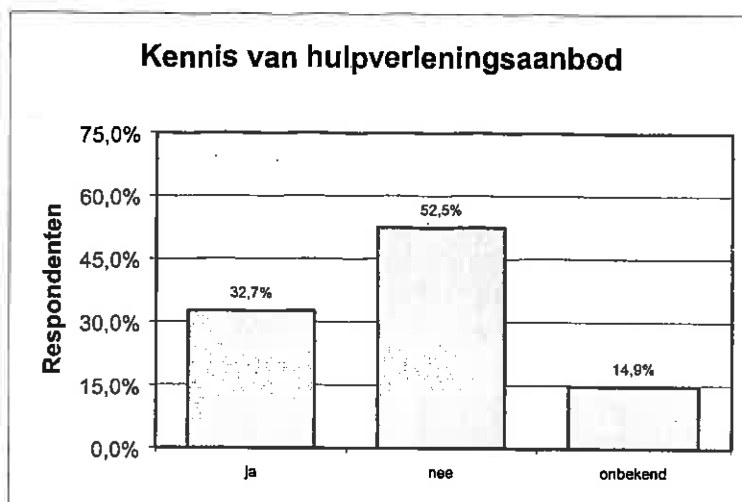
Door 14.9 % van de centra wordt het geven van informatie door justitie, al naargelang door een magistraat, het justitiehuis, of het samenstellen van een folder met de nodige informatie als een oplossing geformuleerd.
De hulpverlening beveelt eveneens samenwerking en overleg aan om de kennis m.b.t. de juridische maatregelen op te krikken (12.9%). Ook vorming wordt genoemd om tegemoet te komen aan de hiaten (7.9%). Informeren bij een collega (4.0%), het opstellen van een penologisch vademecum (2.0%) en het opheffen van de regels m.b.t. het beroepsgeheim (1.0%) worden in mindere mate genoemd.

Figuur 13

2. *Kent justitie voldoende het hulpverleningsaanbod om efficiënt te kunnen doorverwijzen? (n = 101)*

De helft van de respondenten vindt dat justitie het hulpverlenings-aanbod niet kent (52.5%). Eén derde van de respondenten is wel tevreden over de justitiële kennis m.b.t. het aanbod van de hulpverleningscentra (32.7%).
Ook hier is het aantal blanco's vrij hoog met 14.9%.

Figuur 14

Indien nee, waar zitten de hiaten in de kennis precies?

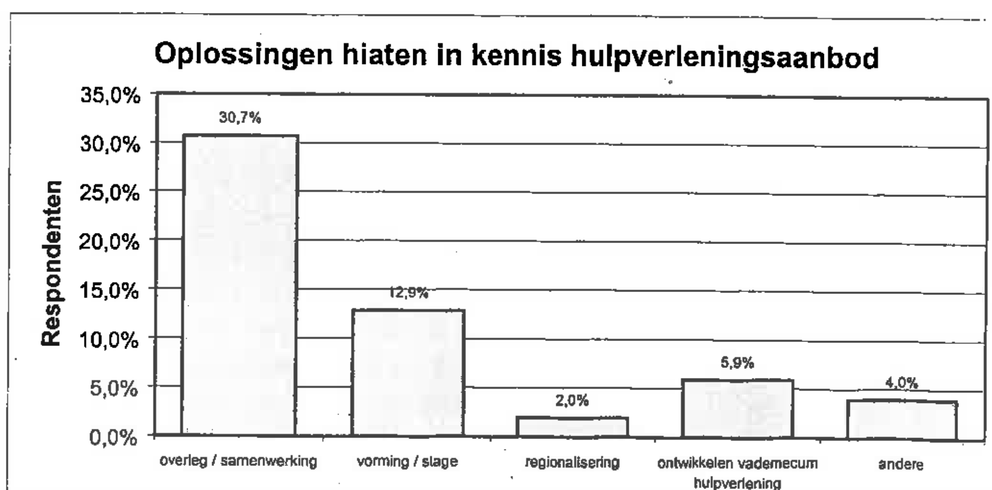
Het meest genoemde hiaat dat de hulpverlening ziet in de kennis van justitie met betrekking tot het hulpverleningsaanbod, is dat het hulpverleningsaanbod te groot is en het daardoor ook ingewikkeld wordt om op de juiste manier door te verwijzen. Dit wordt aangegeven door één vierde van de respondenten (25.7%). Het ontbreekt justitie volgens deze respondenten aan een grondige kennis van de sociale kaart.
Op de tweede plaats wordt aangegeven dat justitie te weinig respect heeft voor de hulpverleningsvisie (13.9%). Een overwaardering van de mogelijkheden van de hulpverlening speelt eveneens mee (8.9%).
Tenslotte wordt door een beperkt aantal respondenten ook nog het gebrek aan kennis met betrekking tot de procedures aangegeven (4%) en vermeldt telkens één respondent het gebrek aan justitiële informatie bij doorverwijzing en het gebrek aan criteria om door te verwijzen.

	N	%
gebrek aan justitiële informatie bij doorverwijzing	1	1.0%
te weinig respect voor de hulpverleningsvisie en vice versa	14	13.9%
gebrek aan kennis m.b.t. de procedures	4	4.0%
overwaardering mogelijkheden hulpverlening	9	8.9%
aanbod hulpverlening is te groot, daardoor ingewikkeld / geringe kennis sociale kaart	26	25.7%
gebrek aan criteria om door te verwijzen	1	1.0%
andere	3	3.0%

Tabel 8

Welke mogelijkheden ziet u om dit kennistekort te verhelpen?

Als oplossing voor de hiaten in de kennis van justitie met betrekking tot het hulpverleningsaanbod wordt vooral overleg en samenwerking genoemd. Meer dan 30.7% van de respondenten opteert hiervoor. Ook vorming en stage wordt door 12.9% van de respondenten als oplossing naar voor geschoven.
Slechts 5.9% van de respondenten ziet ook een mogelijkheid in het ontwikkelen van een vademecum van de hulpverlening.

Figuur 15

2.2.2. Informatie-uitwisseling over concrete cliëntsituaties

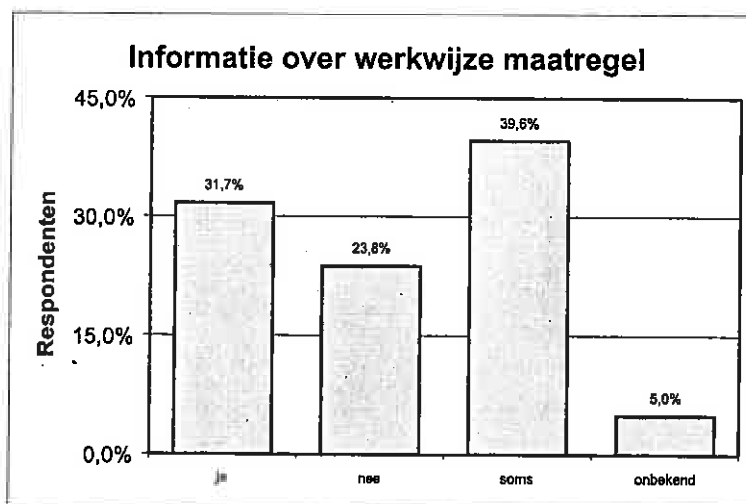
2.2.2.1 Informatie-uitwisseling tussen justitie en hulpverlening

A. Voorafgaand aan het eerste contact met de cliënt

1. Geeft justitie u voldoende informatie over (n = 101):

(a) de werkwijze in het kader van de betreffende maatregel

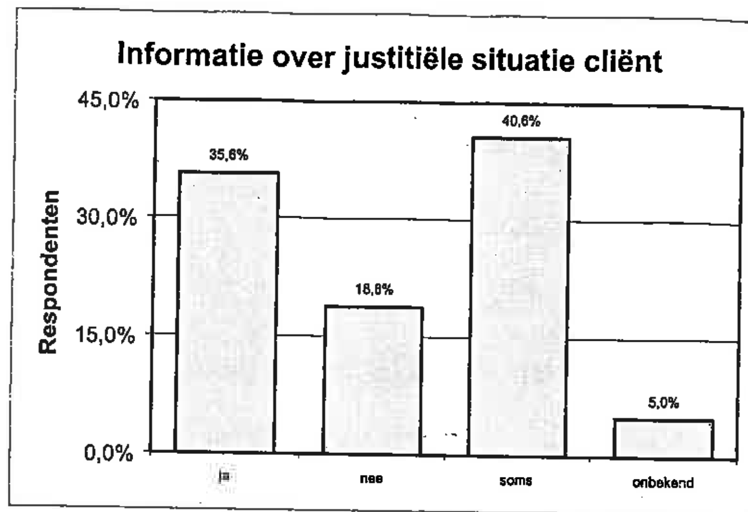
Iets minder dan één derde van de instellingen vindt dat justitie voldoende informatie geeft over de werkwijze, in het kader van de betreffende maatregel (31.7%).
Iets meer respondenten vinden dat dit slechts soms het geval is (39.6%).
Van alle centra is er bijna één vierde die vindt dat de informatiedoorstroming over de hele lijn niet voldoende is (23.8%).
5% van de respondenten heeft deze vraag niet beantwoord.

Figuur 16

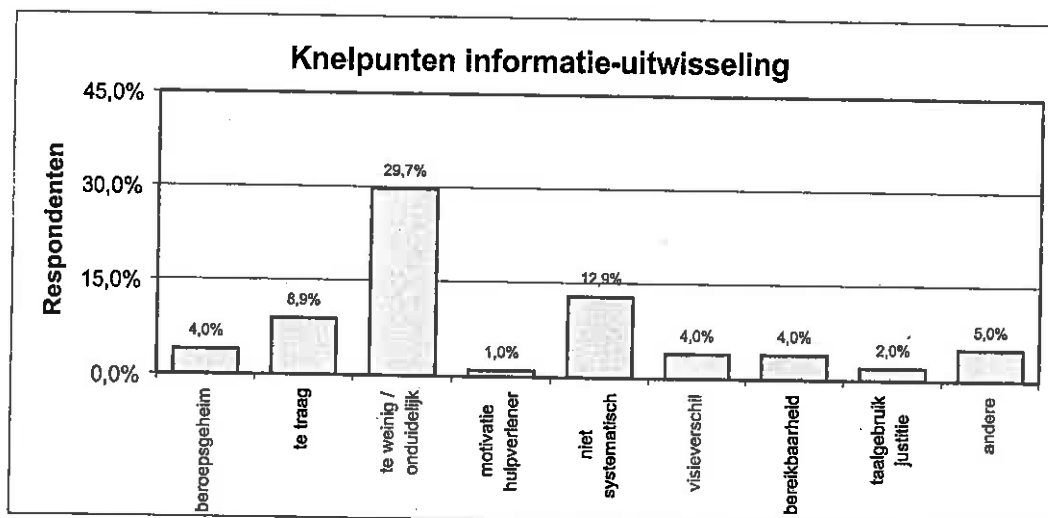
(b) de justitiële situatie van de cliënt

Voor wat betreft de informatiedoorstroming over de justitiële situatie van de cliënt zien wij een gelijkaardige tendens in de antwoorden. Een iets grotere groep vindt dat zij soms wel en soms niet voldoende op de hoogte worden gebracht (40.6%).
Ruim één derde van de centra vindt dat ze wel voldoende op de hoogte worden gebracht (35.6%), terwijl hier minder dan één vierde vindt dat zij niet voldoende informatie over de justitiële situatie van de cliënt krijgen (18.8 %).

Figuur 17

2. *__Welke knelpunten ervaart u in verband met deze informatie-uitwisseling?(n = 101)__*

Figuur 18

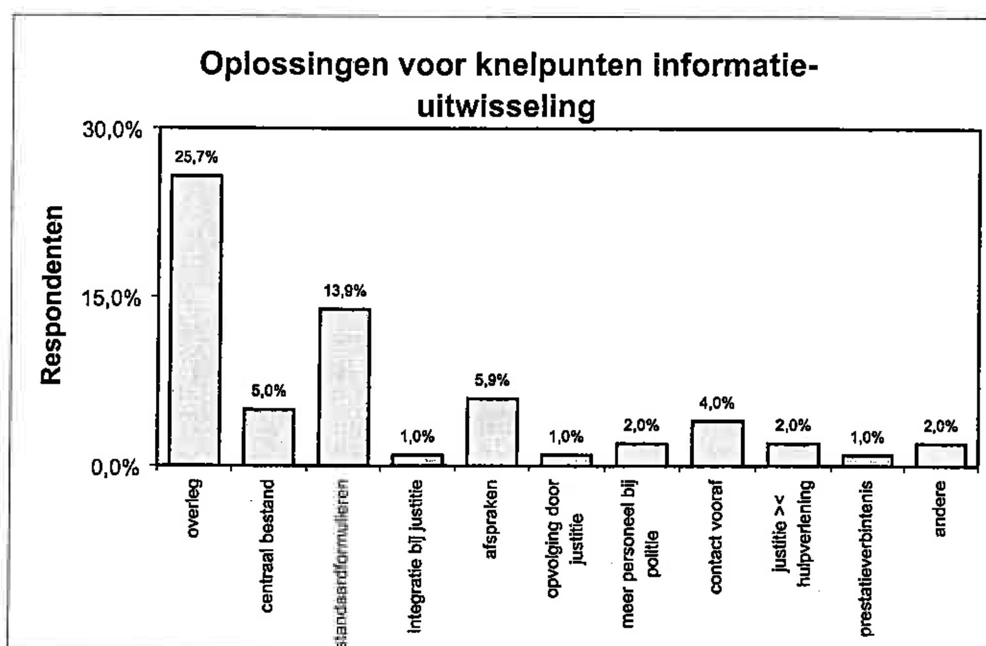
Het meest aangehaalde knelpunt (29.7%) voor wat betreft de informatie-uitwisseling tussen justitie en hulpverlening nog voor het eerste contact met de cliënt, is het feit dat er te weinig ofwel onduidelijke informatie doorstroomt. Het betreft hierbij dan vooral informatie over de juridische uitspraken, de doelstellingen en de voorgeschiedenis van de cliënt.

Een ander knelpunt is dat de informatie niet systematisch wordt doorgegeven of enkel telefonisch gebeurt (12.9%). Verder vinden sommige centra dat de informatie-uitwisseling te traag verloopt (8.9%).

Vier centra vermelden ook respectievelijk het beroepsgeheim, het visieverschil tussen justitie en hulpverlening en de bereikbaarheid van justitie als knelpunt. Twee centra stellen dat het taalgebruik van justitie voor problemen zorgt en één centrum brengt ook de motivatie van de hulpverleners aan als knelpunt.

3. Welke oplossingen ziet u voor de door u gesignaleerde knelpunten? (n = 101)

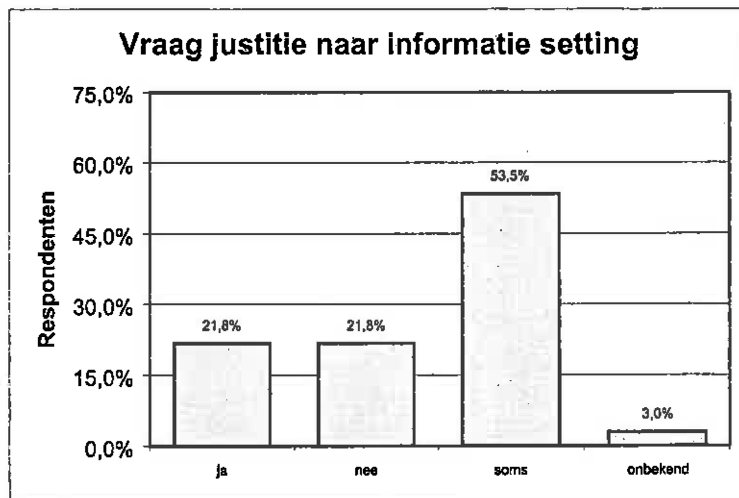
Overleg wordt het meest naar voor geschoven als oplossing voor de knelpunten m.b.t. de informatie-uitwisseling (25.7%). Vervolgens worden ook nog het ontwikkelen van standaardformulieren of het verduidelijken van rapporten (13.9%) vermeld. Andere oplossingen die echter maar sporadisch worden genoemd zijn: het maken van afspraken of het uitklaren van het protocol (5.9%), het ontwikkelen van een centraal bestand (5.0%), het nemen van voorafgaandelijk contact (4.0%), het scheiden van justitie en hulpverlening (2.0%), het plaatsen van meer personeel bij politie (2.0%), het integreren van hulpverlening bij justitie (1.0%), het opvolgen door justitie (1.0%) en het ontwikkelen van een prestatieverbintenis (1.0%).

Figuur 19

4. Vraagt justitie bij een doorverwijzing informatie over uw setting en behandelingsmogelijkheden? (n = 140)

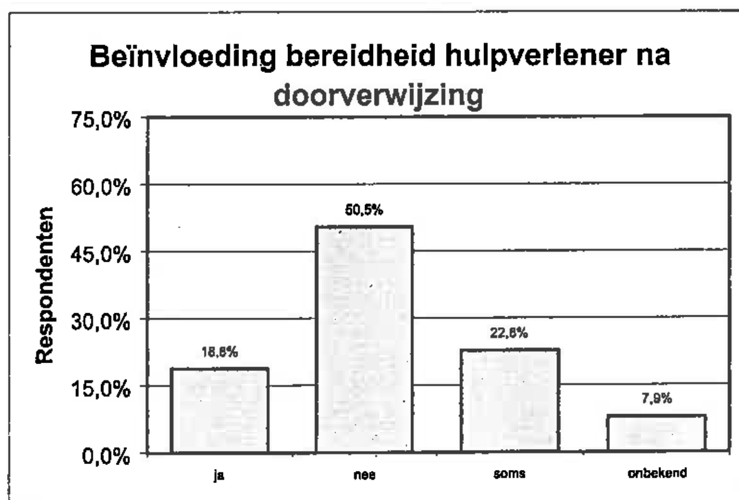
Bij 21.8% van de respondenten vroeg justitie bij een doorverwijzing bijkomende informatie over de setting en de behandelingsmogelijkheden. Bij net hetzelfde percentage van de respondenten deden ze dit echter niet. De helft van de instellingen geeft aan soms justitiële vragen gekregen te hebben met betrekking tot de setting en de behandelingsmethoden (53.5%).

Figuur 20

5. Heeft een doorverwijzing vanuit justitie invloed op uw bereidheid om de cliënt te begeleiden? (n = 101)

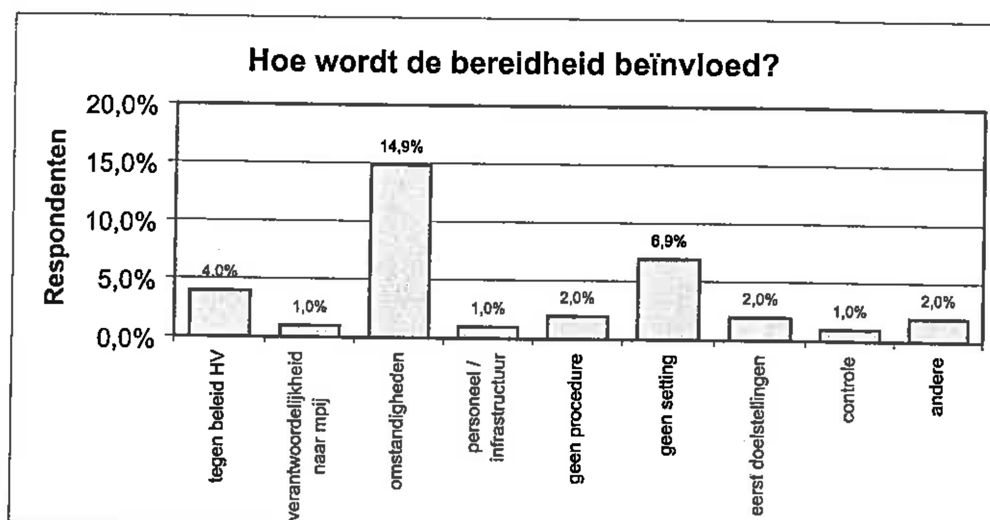
De helft van de respondenten geeft te kennen dat hun motivatie om een cliënt te begeleiden niet wordt beïnvloed door het feit dat deze cliënt doorverwezen is vanuit justitie (50.5%). Diegene die melden dat hun motivatie soms wel en dan weer niet wordt beïnvloed, vertegenwoordigen 22.8%, terwijl diegenen die beweren dat hun motivatie altijd wordt beïnvloed een iets kleinere groep uitmaakt (18.8%). 7.9% van de respondenten lieten de vraag onbeantwoord.

Figuur 21

Indien ja of soms, hoe beïnvloedt dit uw bereidheid om de cliënt te begeleiden?

De bereidheid van de hulpverleners hangt in de meeste gevallen af van externe omstandigheden. Van diegene die hun bereidheid laten beïnvloeden, antwoordt immers 14.9% van de respondenten dat de houding en de motivatie van de cliënt, het intakegesprek, de ernst van de justitiële problematiek en de reden van de doorverwijzing bepalend zijn.
6.9% laat weten dat vooral het ontbreken van de mogelijkheid tot het uitbouwen van een specifieke setting hun stoort en als dusdanig ook hun motivatie beïnvloedt.
Dat verplicht doorverwijzen tegen het beleid van de hulpverlening zou zijn, en op die manier beïnvloedend zou werken, wordt slechts door 4.0% van de respondenten beaamd. Verder worden nog als beïnvloedende factoren genoemd: verantwoordelijkheid naar de maatschappij toe (1.0%), personeel en infrastructuur die het opnemen van juridische cliënten niet toelaten (1.0%), gebrek aan een uitgewerkte procedure (2.0%), doelstellingen die eerst dienen te worden geformuleerd (2.0%) en externe controle van justitie die in het kader van de doorverwijzingen als te bedreigend wordt ervaren (1.0%).

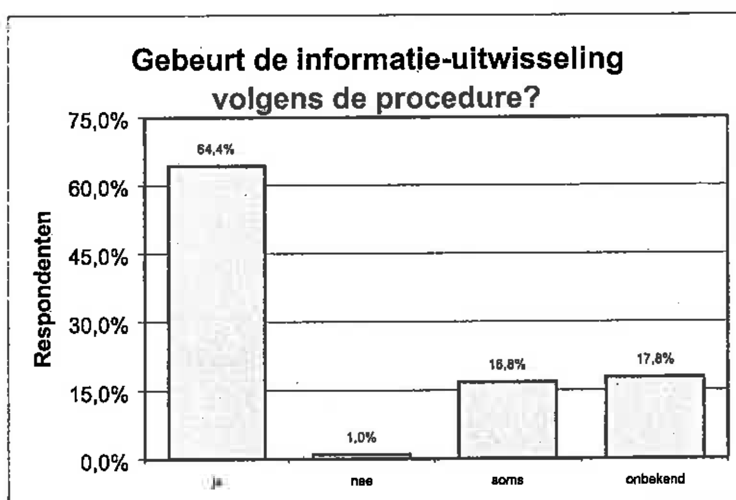

Figuur 22

B. Tijdens de periode van contactname met de cliënt

1. Verloopt de informatie-uitwisseling volgens de voorziene procedure in het kader van de juridische maatregel die van toepassing is? (n = 101)

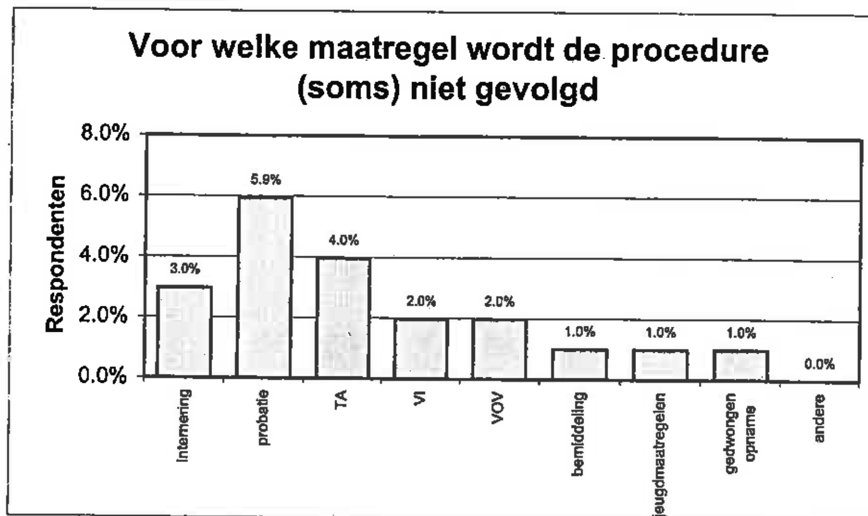
In het merendeel van de gevallen verloopt de informatie-uitwisseling volgens de voorziene procedure (64.4%). 16.8% van de centra beweert de voorgeschreven procedure soms te volgen. Het aantal respondenten die de procedure niet volgen is zeer gering: slechts één iemand tekende zich op in deze categorie (1%).

Figuur 23

Indien neen of soms, over welke juridische maatregelen en procedures gaat het dan?

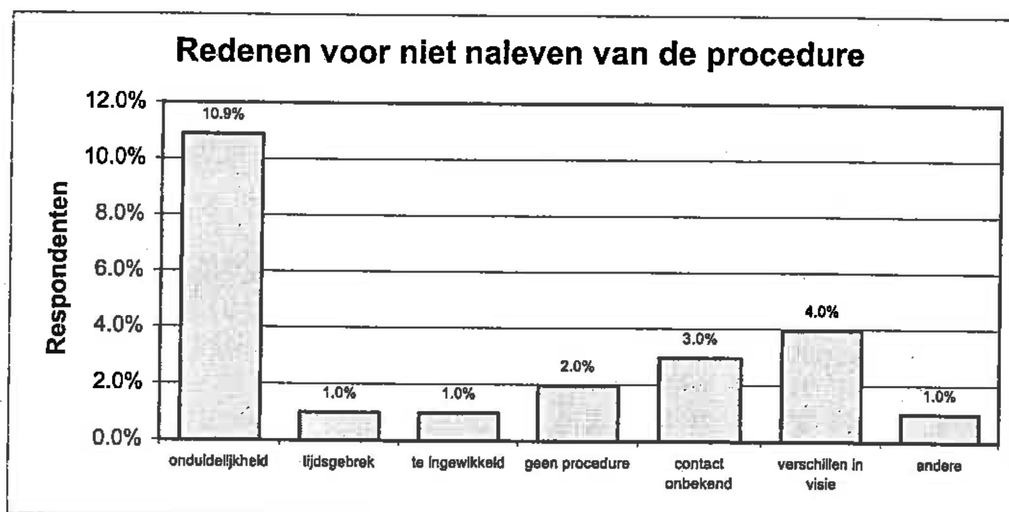
Wanneer de procedure niet of enkel soms werd gevolgd, dan zien we dat dit bij 5.9% van de respondenten in het kader van een probatiemaatregel, al dan niet gekoppeld aan uitstel, was.
Ook therapeutisch advies (4.0%) en internering (3.0%) lijken aanleiding te geven tot het niet volgen van de procedure.
Andere maatregelen waarbij de procedure niet wordt gevolgd zijn voorwaardelijke invrijheidstelling (2.0%) en vrijheid onder voorwaarden (2.0%). Jeugdmaatregelen, bemiddeling in strafzaken en de wet op de bescherming van de persoon van de geesteszieke worden elk slechts door één respondent aangegeven.

Figuur 24

Waarom worden de voorzien procedures niet of maar gedeeltelijk gevolgd?

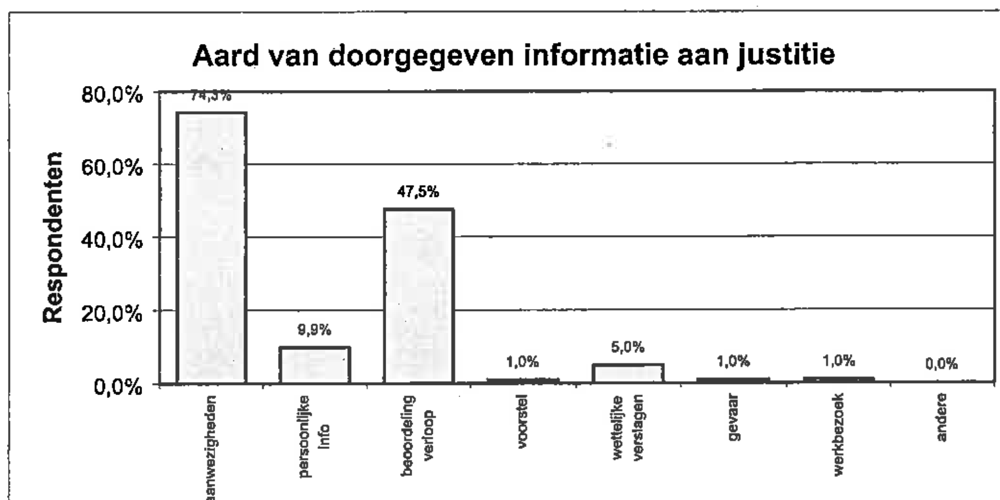
De reden waarom de procedures niet gevolgd worden, is vooral de onduidelijkheid over de procedures of de verkeerde informatie die erover circuleert (10.9%). Ook de verschillen in visie tussen hulpverlening en justitie dragen bij tot het niet navolgen (4.0%). Als restcategorieën tekenen we nog op dat het contact bij justitie onbekend is (3.0%), er geen wettelijke procedure voorzien is (2.0%), de procedure te ingewikkeld is (1.0%) en er tijdsgebrek is (1.0%).

Figuur 25

2. Welke informatie wordt door uw centrum aan justitie doorgegeven? (meerdere antwoorden zijn mogelijk) (n = 101)

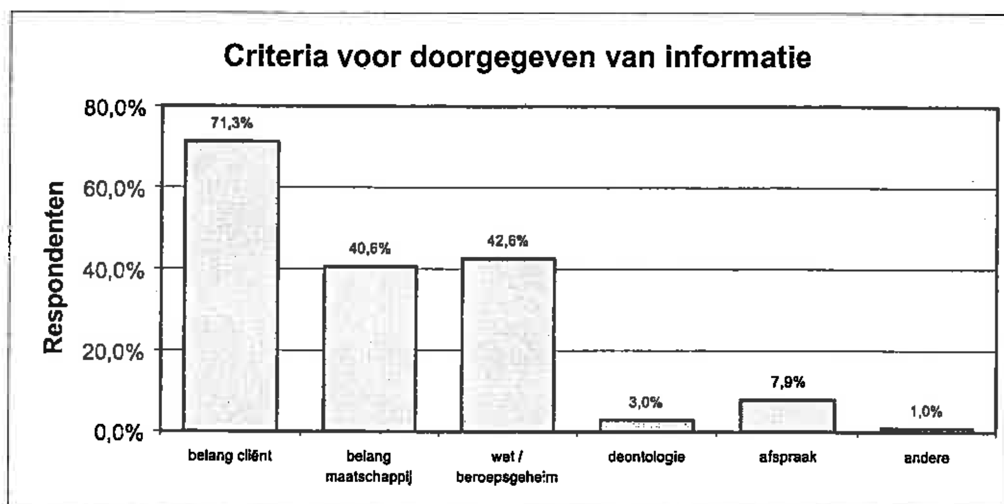
Het grootste gedeelte van de informatie die door de hulpverlening aan justitie wordt doorgespeeld, heeft betrekking op de aanwezigheden. 74.3% stuurt dus enkel de data van opname, ontslag en aanwezigheid.
De beoordeling van het verloop van de begeleiding, de globale eindevaluatie met eventüeel advies worden door 47.5% van de centra doorgegeven aan justitie. Op de derde plaats komt de persoonlijke info, die door 9.9% van de centra wordt doorgestuurd. Verder melden nog enkele centra de wettelijke verslagen (5.0%), dreigend gevaar (1.0%), een werkbezoek van justitie (1.0%) en een voorstel tot hulpverlening in het centrum of elders (1.0%) door te geven aan justitie.

Figuur 26

3. Welke criteria worden gebruikt om informatie aan justitie door te geven? (meerdere antwoorden zijn mogelijk) (n = 101)

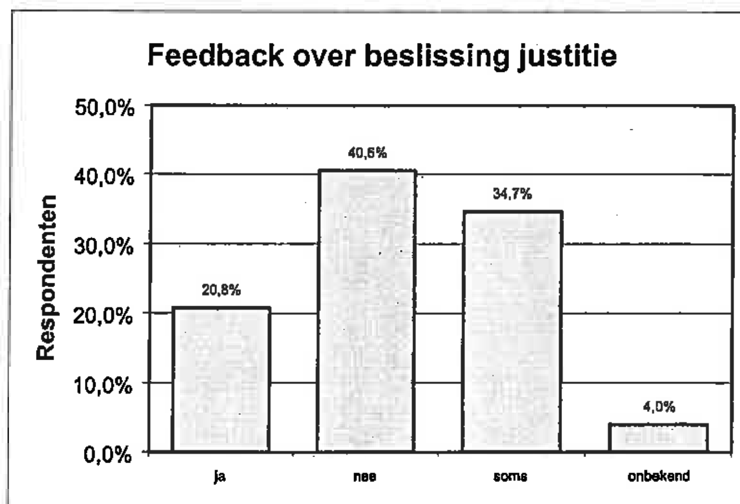
Om te bepalen welke informatie overgaat naar justitie wordt vooral rekening gehouden met het belang van de cliënt (71.3%). Ook de strikte interpretatie van de wet en het medisch beroepsgeheim zijn bepalend voor wat doorgaat aan informatie (42.6%). Het belang van de maatschappij vindt 40.6% van de centra een criterium om informatie door te geven aan justitie.
In mindere mate spelen ook de gemaakte afspraken, de voorwaarden vanuit justitie (7.9%) en de eigen deontologie van de hulpverlening (3.0%) een rol.

Figuur 27

4. Krijgt u feedback over de beslissing die uiteindelijk door justitie genomen wordt over de cliënt? (n = 101)

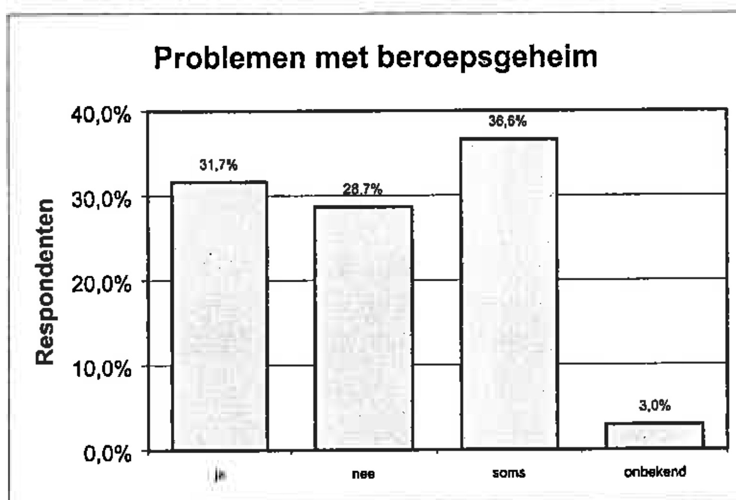
Minder dan de helft van de respondenten krijgt geen feedback over de beslissing die uiteindelijk door justitie genomen wordt over de cliënt (40.6%). Diegene die soms wel, soms niet feedback krijgen, vertegenwoordigen één derde van de respondentengroep (34,7 %).
Eén vijfde van de centra krijgt wel feedback (20.8%).

Figuur 28

5. Ervaart u problemen met het beroepsgeheim in het kader van de informatie-uitwisseling?

Twee derde van de centra ervaart problemen met het beroepsgeheim (68.3%). Voor 36.6% van de respondenten is dit soms, voor 31.7% is dit altijd het geval. Een klein derde geeft aan geen problemen met beroepsgeheim te hebben (28.7). Deze vraag werd door 3.0% van de respondenten onbeantwoord gelaten.

Figuur 29

Ingedeeld volgens de werksoort geeft dit het volgende (n = 101):

	Nee		ja		soms		Onbekend		TOTAAL	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
PZ & PAAZ	12	32.4%	15	40.5%	10	27.0%			37	100%
DC & CIC & TG	3	33.3%	3	33.3%	3	33.3%			9	100%
MSOC & MAT			4	80.0%	1	20.0%			5	100%
CGG	14	28.0%	10	20.0%	23	46.0%	3	6.0%	50	100%
TOTAAL	29	28.7%	32	31.7%	37	36.3%	3	3.0%	101	100%

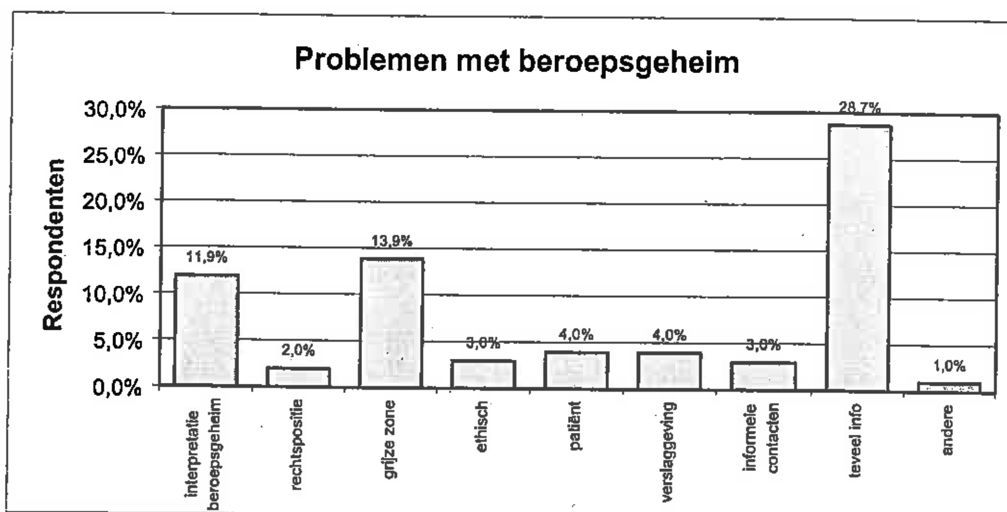
Tabel 9

Dezelfde verhouding (30/60 %) zien we eveneens bij de afzonderlijke werksoorten, met uitzondering van de MAT & MSOC's die allemaal al wel eens problemen hebben gehad met het beroepsgeheim in het kader van informatie-uitwisseling.

Indien ja of soms, welke problemen?

Het meest aangehaalde knelpunt van diegenen die problemen ervaren met het beroepsgeheim betreft de meldingsplicht (28.7%). Justitie vraagt volgens de hulpverlening teveel info en gaat uit van het idee van gedeeld beroepsgeheim.
Verder vindt de hulpverlening het een probleem dat de opgevraagde informatie door justitie soms conflicterend is met de wettelijke bepalingen van de maatregel (13.9%). Dit geeft aan dat er een grijze zone bestaat waarin het niet duidelijk is welke info kan en mag doorgegeven worden.
11.9% van de centra die problemen hebben met het beroepsgeheim, hebben last van de interpretatie van het beroepsgeheim.

Andere problemen die werden aangehaald, zijn: de cliënt weet dat de informatie doorgegeven wordt (4.0%), bij verslaggeving of inbeslagname van dossiers komen vertrouwelijke gegevens dikwijls in de 'verkeerde' handen (4.0%), bij informele contacten wordt dikwijls te veel informatie doorgegeven (3.0%), ethische verantwoording (3.0%), onduidelijkheid omtrent de rechtspositie van de hulpverlener (2.0%).

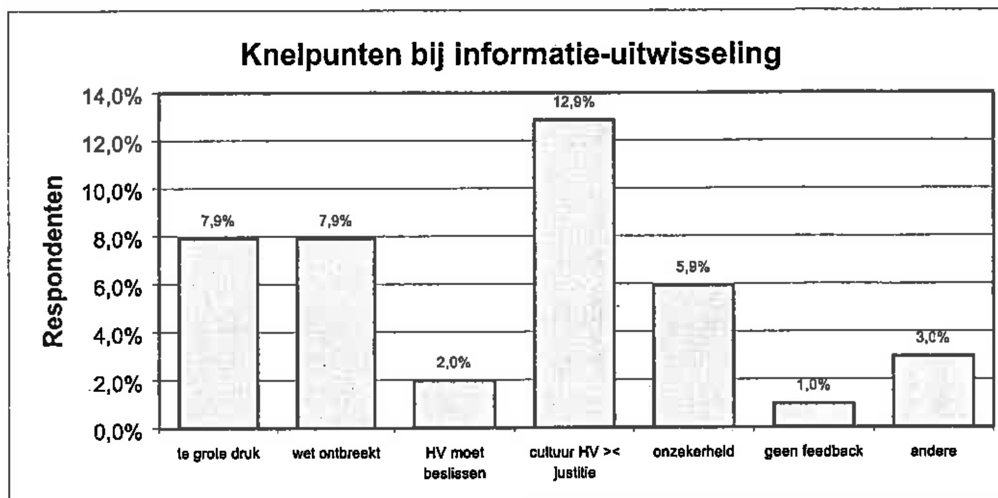

Figuur 30

6. Welke knelpunten ziet u in verband met deze informatie-uitwisseling? (n = 101)

Als knelpunt wordt vooral aangegeven dat de psychiatrische en de justitiële cultuur niet op mekaar zijn afgestemd en de kwaliteit van de hulpverleningsrelatie dreigt verloren te gaan door de tussenkomst van justitie (12.9% van alle respondenten).
Op de tweede plaats stellen de hulpverleners enerzijds dat het ontbreekt aan een wettelijk kader voor de informatie-uitwisseling (7.9%) en anderzijds dat de druk die uitgaat van justitie om informatie te vergaren te groot is (7.9%).
Door 5.9% van de hulpverleners die problemen ervaren met het beroepsgeheim, wordt gesteld dat de onzekerheid omtrent wat met de info gedaan wordt en hoe deze geïnterpreteerd wordt eveneens een knelpunt vormt.

Sommigen ervaren het feit dat het beslissingsrecht in handen van de hulpverlening wordt gelegd (2.0%) en het feit dat het ontbreekt aan feedback over de uiteindelijke beslissing (1.0%), als knelpunt.

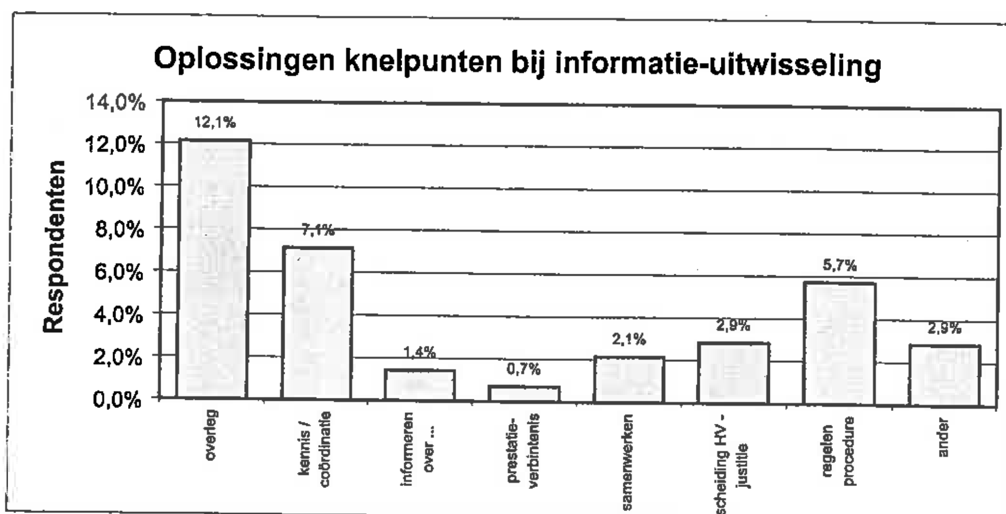

Figuur 31

7. Welke oplossingen ziet u voor de door u gesignaleerde knelpunten? (n = 101)

Om tegemoet te komen aan de knelpunten die zich stellen zien de meeste respondenten heil in gestructureerd overleg (12,1%). Ook kennis opdoen van mekaars manier van werken, coördinatie, wederzijds respect, afspraken maken en formaliseren staan genoteerd als oplossing (7,1%).
Verder zien een aantal respondenten een oplossing in het gezamenlijk regelen van een procedure m.b.t. het beroepsgeheim of eventueel het opheffen ervan (5,7%).

Andere voorstellen om de knelpunten aan te pakken, waren: het scheiden van justitie en hulpverlening (2,9%), de scheiding tussen justitie en hulpverlening wegwerken en dus samenwerken (2,1%), informeren over het verloop van de begeleiding door justitie (1,4%), het ontwikkelen van een prestatieverbintenis (0,7%).

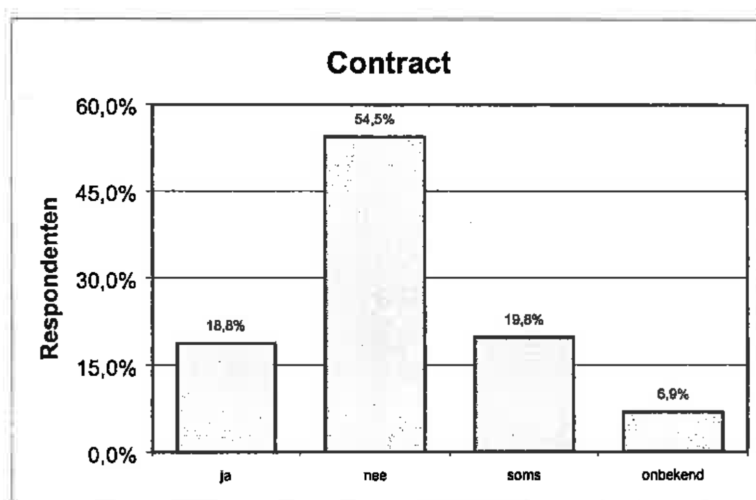

Oplossingen knelpunten bij informatie-uitwisseling
Respondenten
14,0%
12,0%
10,0%
8,0%
6,0%
4,0%
2,0%
0,0%
12,1%
7,1%
1,4%
0,7%
2,1%
2,9%
5,7%
2,9%
overleg
kennis / coördinatie
informeren over ...
prestatie-verbintenis
samenwerken
scheiding HV - justitie
regelen procedure
ander

Figuur 32

2.2.2.2. Informatie-uitwisseling tussen hulpverlening en cliënt

1. Wordt er een contract afgesloten tussen de hulpverlener en de cliënt waarin duidelijk staat wat de verplichtingen (qua rapportering) zijn van de hulpverlener tegenover justitie? (n = 101)

Bij de helft van de centra wordt er geen contract afgesloten met de cliënt waarin de verplichtingen van de hulpverlener tegenover justitie vermeld staan (52.5%).
Eén vijfde van de instellingen doet dit wel (18.8%), terwijl ongeveer hetzelfde aantal dit soms doet.
Bijna 7% liet deze vraag onbeantwoord.

Figuur 33

Ingedeeld volgens de werksoort geeft dit het volgende (n = 101):

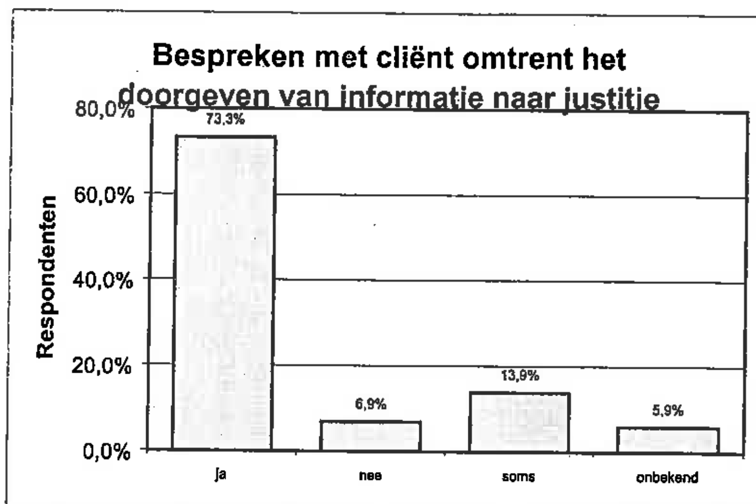
	nee		Ja		soms		Onbekend		TOTAAL	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
PZ & PAAZ	21	56.8%	6	16.2%	7	18.9%	3	8.1%	37	100%
DC&CIC & TG	4	44.4%	2	22.2%	3	33.3%			9	100%
MSOC & MAT	4	80.0%			1	20.0%			5	100%
CGG	24	48.0%	11	22.0%	9	18.0%	6	12.0%	50	100%
TOTAAL	53	52.5%	19	18.8%	20	19.8%	9	8.9%	101	100%

Tabel 10

Bij alle werksoorten zien we dat een ruim deel van hun voorzieningen geen contract afsluiten. Het gaat om 44% van de DC/CIC/TG tot 80% van de MSOC/MAT.
Eén derde van de DC/CIC/TG sluiten soms een contract af (33.3%), terwijl dit van de overige werksoorten slechts van één vijfde van hun respectievelijke diensten kan gezegd worden.

2. Wordt met de cliënt besproken welke informatie er zal doorgegeven worden aan justitie? (n = 101)

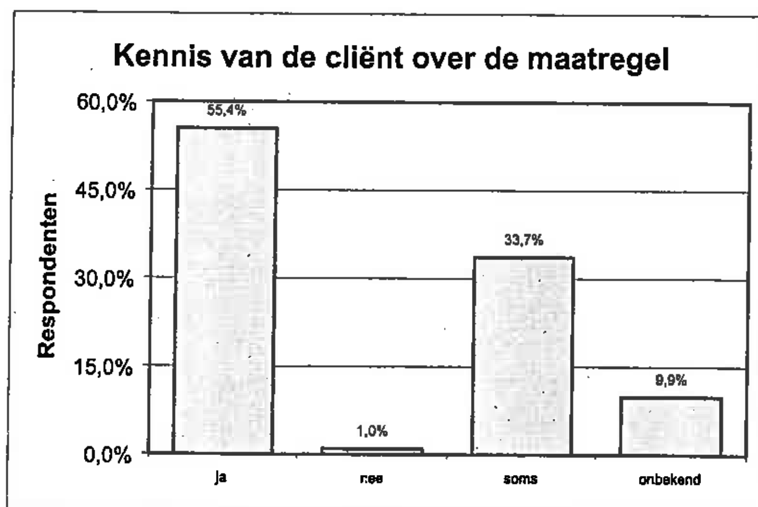
Bij de overgrote meerderheid van de centra wordt met de cliënt besproken welke informatie doorgaat naar justitie en welke niet (73.3%). Een minderheid van de centra stelt dat ze deze gegevens niet bespreken (6.9%), terwijl een dubbel aantal respondenten aangeeft dit soms te doen (13.9%).

Figuur 34

3. Weet de cliënt zelf onder welke juridische maatregel of procedure hij valt? (n = 101)

Het percentage centra dat beweert dat de cliënten niet weten onder welke juridische maatregelen zij vallen, is zeer gering (1.0%). De helft van de centra stelt dat de cliënt steeds op de hoogte is (55.4%). Eén derde van de instellingen geeft aan dat dit soms het geval is (33.7%).

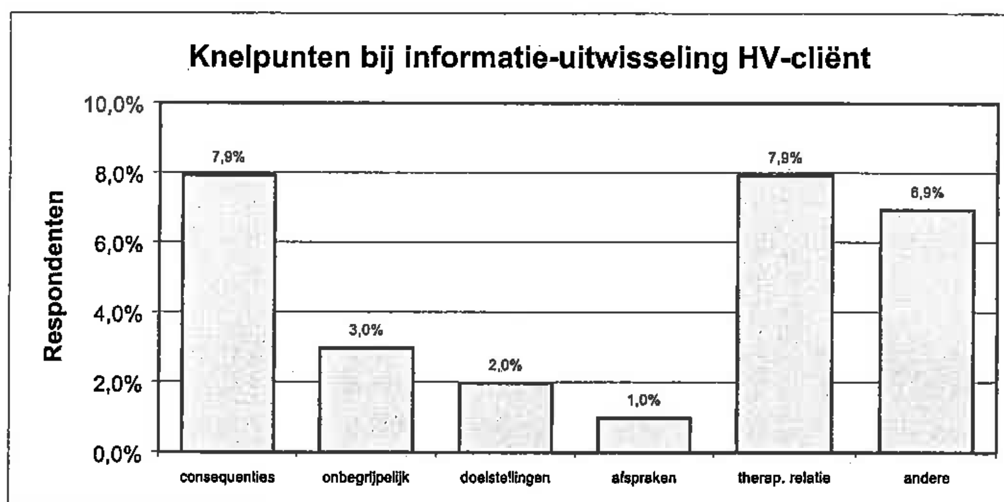

Figuur 35

Opmerking: deze cijfers moeten wat gerelativeerd worden omdat 'kennis van' een vage kwalificatie is. Uit de praktijk blijkt dat de cliënten meestal wel weten onder welke maatregel ze vallen, maar geen idee hebben van wat deze maatregel eigenlijk inhoudt en welke juridische consequenties deze maatregel al dan niet heeft.

4. Welke knelpunten ziet u in verband met deze informatie-uitwisseling met de cliënt? (n = 101)

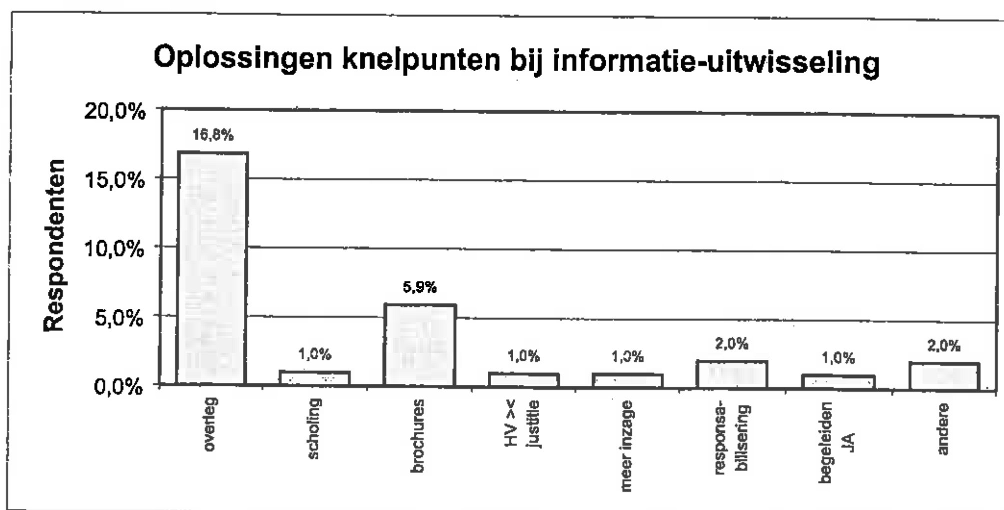
De hulpverlening ziet met betrekking tot dit onderwerp vooral twee knelpunten: enerzijds stellen zij dat de consequenties van de maatregel niet altijd duidelijk zijn voor de cliënt (7.9%), anderzijds stellen zij dat de gebrekkige informatie invloed heeft op de therapeutische relatie (7.9%).
Sommige centra brengen aan dat de juridische wereld onbegrijpelijk is voor de cliënt (3.0%).
Verder wordt door sommige centra ook het feit dat de doelstellingen van de cliënt nog onstabiel zijn als knelpunt aangehaald (2.0%) en klaagt men ook dat er geen uniforme afspraken zijn rond informatie-uitwisseling en beroepsgeheim (1.0%).

Figuur 36

5. Welke oplossingen ziet u voor de door u gesignaleerde knelpunten? (n = 101)

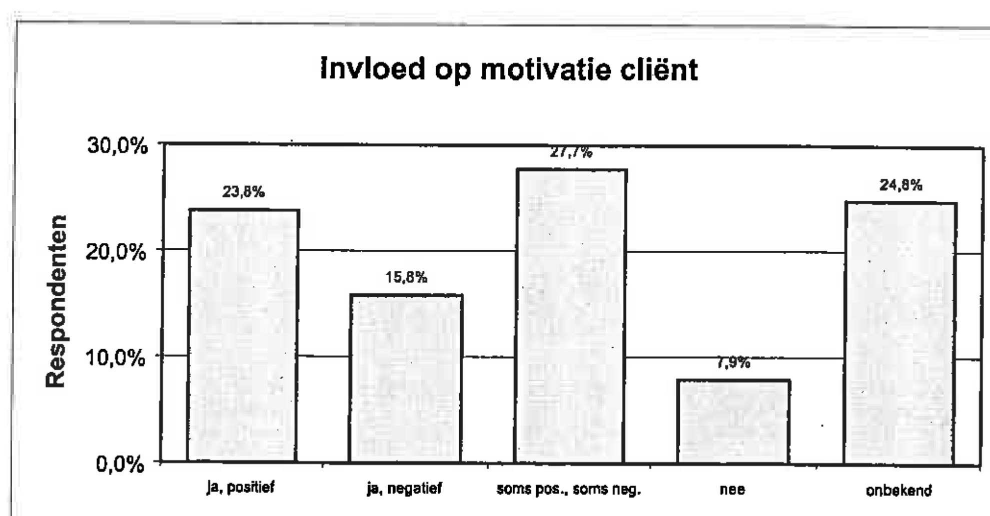
Overleg, beter gestructureerd dan het nu het geval is, wordt door de meeste centra als oplossing naar voor geschoven voor de zich stellende problemen (16.8%). Ook het uitgeven van brochures, zodat de kennis wordt verruimd scoort vrij goed bij de mogelijke oplossingen (5.9%).
Bijscholing rond beroepsgeheim (1.0%), drughulpverlening enkel als onderdeel van gezondheidszorg maken (1.0%), meer inzage in juridische dossiers bieden (1.0%), het begeleiden door de justitie-assistent (1.0%) en het responsabiliseren van de cliënt (2.0%) worden in mindere mate als mogelijke oplossing genoemd.

Figuur 37

6. Heeft de doorverwijzing vanuit justitie invloed op de motivatie van de cliënt? (n = 101)

Dat een justitiële doorverwijzing wel degelijk invloed heeft op de motivatie van de cliënt blijkt uit volgende gegevens: 67.3% van de centra geeft aan dat de motivatie van de cliënt op één of andere manier beïnvloed wordt.
23.8% van de voorzieningen ziet een positieve beïnvloeding, tegenover 15.8% die eerder een negatieve invloed ziet op de motivatie van hun cliënt.
Bijna één derde ziet zowel positieve als negatieve beïnvloeding.
Slechts 7.9% vindt dat de motivatie van de cliënt niet beïnvloed wordt door de justitiële doorverwijzing.
Eén vierde van de respondenten liet de vraag onbeantwoord (24.8%).

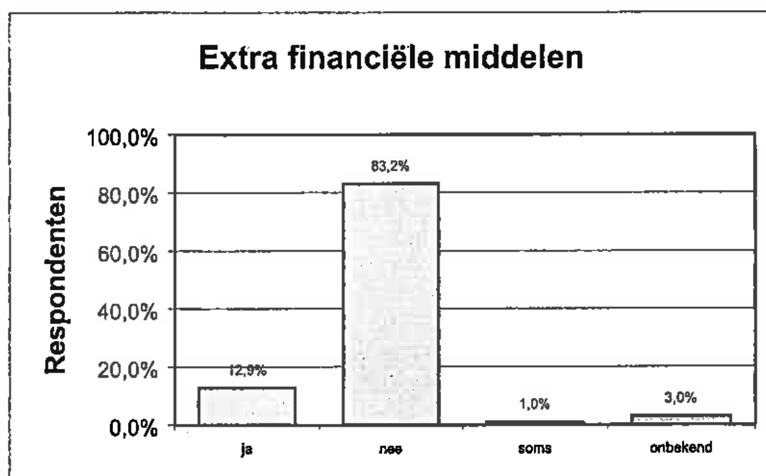

Figuur 38

2.3. Personeels- en werkingskosten

1. Krijgt uw centrum extra financiële middelen voor de doorverwijzingen vanuit justitie? (n = 101)

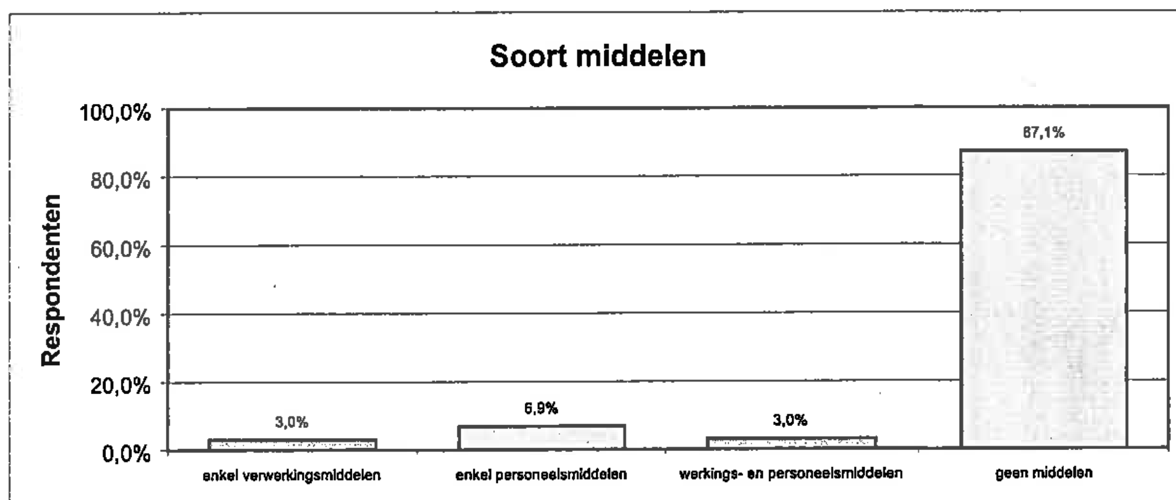
Slechts 12.9% van de respondenten krijgt financiële middelen voor de doorverwijzingen vanuit justitie.

Figuur 39

Indien ja, welke middelen?

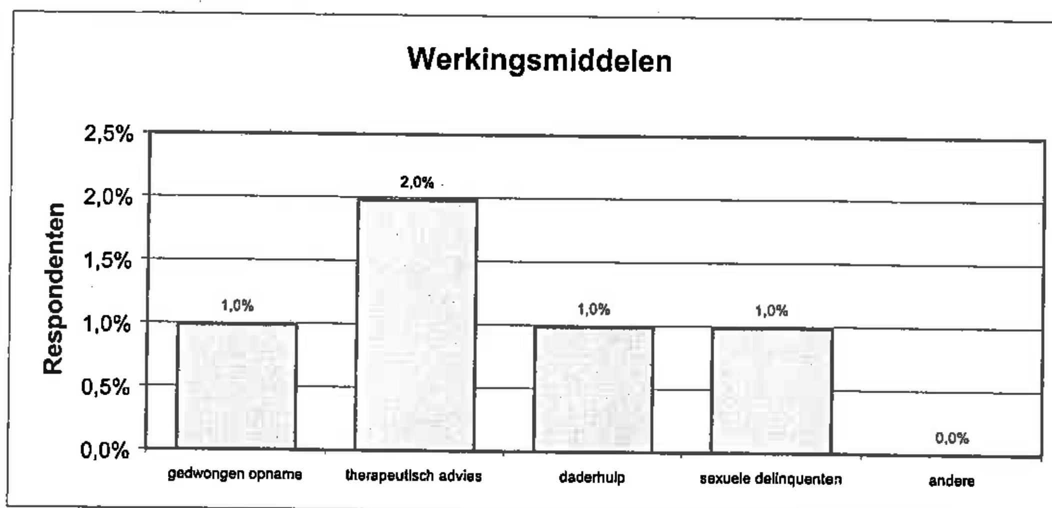
Van het kleine aantal centra dat middelen krijgt voor justitiële doorverwijzingen krijgen de meeste centra personeelsmiddelen. De centra die alleen werkingsmiddelen krijgen, vertegenwoordigen hetzelfde aandeel als de centra die én werkingsmiddelen én personeelsmiddelen krijgen.

Figuur 40

Indien ja, voor welke juridische maatregelen of procedures krijgt u welk soort middelen (werking- en/of personeelsmiddelen?

Werkingsmiddelen worden vooral gegeven aan voorzieningen die werken met therapeutisch advies (2% van alle respondenten). Daderhulp (1.0%), gedwongen opname in de psychiatrie (1.0%) en behandeling van seksueel delinquenten (1.0%) kunnen in iets minder mate rekenen op financiële steun.

Figuur 41

Personeelsmiddelen lijken vooral weggelegd voor doorverwijzingen onder het statuut 'vrijheid onder voorwaarden' (4.0%) en 'bemiddeling in strafzaken' (4.0%).
2.0% van de centra krijgt personeelsmiddelen voor probatie, therapeutisch advies en/of voor een alternatief project voor jonge druggebruikers.
1.0% van de centra krijgt personeelsmiddelen voor het project 'Gerechtelijke Alternatieve Maatregelen', het uitvoeren van diversiemaatregelen en het inrichten van daderhulp.

3. CONCLUSIES ENQUÊTE

Met de bevraging 'Samenwerking drughulpverlening-justitie' (1999) wou VAD vanuit de hulpverleningssector een objectief en representatief beeld verkrijgen van de omvang, de aard en de kwaliteit van de justitiële doorverwijzingen en de samenwerking met de justitiële partners in Vlaanderen met betrekking tot illegale drugs. Er werd geopteerd voor een summiere eerste bevraging van de sector, waarbij gegevens werden verzameld van 1998 en de eerste vijf maanden van 1999.

De bevraging leverde een hoge respons op. Van de 186 bevraagde hulpverleningsdiensten in Vlaanderen en vlaamstalig Brussel reageerde 75.2%. Aangezien het responsgehalte ook vrij gelijkmatig verdeeld is over de diverse werksoorten, durven wij de resultaten als vrij representatief beschouwen. Het feit dat drie kwart van alle bevraagden reageerden, kunnen we als een signaal of een bevestiging zien dat het thema actueel is en leeft in de hulpverleningssector.

Wat de *omvang* van de justitiële doorverwijzingen betreft zien we dat bijna drie vierde van alle bevraagde instellingen justitiële doorverwijzingen kreeg met betrekking tot illegale drugs.
De meeste respondenten krijgen een beperkt aantal doorverwijzingen per jaar (1 à 25 doorverwijzingen per jaar). Slechts een kleine minderheid van de respondenten heeft te maken met een grote frekwentie (meer dan 50 doorverwijzingen per jaar). Uit de bekomen gegevens kunnen we afleiden dat de hele hulpverleningssector in 1998 geconfronteerd werd met in het totaal 1437 à 2845 doorverwijzingsaanvragen vanuit justitie. De cijfers voor de eerste helft van 1999 volgen dezelfde tendens als deze van 1998. Vergeleken met de periode voor 1998 ervaren de meeste centra een toename of status quo in het aantal justitiële doorverwijzingen met betrekking tot ilegale drugs.
Naast een betere samenwerking en een betere kennis van elkaars sector, blijkt ook de invloed van de drugcirculaire hierbij niet onderschat te worden. Een kwart van de respondenten geeft deze als reden aan voor de wijziging in aantal doorverwijzingen. Aangezien er echter geen breuklijn is gemaakt voor en na de circulaire, kunnen wij deze gegevens niet objectiveren.
Bijna de helft van de instellingen naar wie justitiële partners doorverwijzen, opende voor meer dan drie kwart van deze doorverwijzingsaanvragen effectief een dossier. De verhouding van het aantal justitiële dossiers ten opzichte van het totaal aantal dossiers die in de hulpverleningscentra werden geopend, bedraagt voor bijna drie vierde van de instellingen minder dan 10 %.

Wat de *aard* van de doorverwijzingen betreft, zien we dat de meeste doorverwijzingen komen vanwege politie, rijkswacht, (jeugd)rechtbank, iets minder van het parket en nog beduidend minder van de gerechtelijke politie. De meeste doorverwijzingen, dit is bij meer dan de helft van de hulpverleningscentra, gebeuren in het kader van probatie en vrijheid onder voorwaarden, gevolgd door voorwaardelijke invrijheidstelling, maatregelen vanuit de jeugdrechtbank, therapeutisch advies en bemiddeling in strafzaken. Eén vierde van de respondenten merkt een wijziging in het profiel van de cliënt op waarbij de helft een toename van het aantal minderjarigen als belangrijkste wijziging aangeeft. Een aantal subjectieve indrukken zoals minder gemotiveerd, meer polydruggebruik of problematischer gebruik dienen nog verder te worden gedefiniëerd en geobjectiveerd.

Als we naar de *kwaliteit* van de doorverwijzingen kijken, dan kunnen wij globaal concluderen dat de hulpverleningscentra de samenwerking met de justitiële partners matig positief evalueert, met toch een aantal duidelijke verwijzingen naar knelpunten.
Eén derde van de respondenten vindt dat er hiaten bestaan met betrekking tot de *kennis van elkaars sector.* Er zijn vooral klachten over de moeilijkheidsgraad van de justitiële materie. De reden dat justitie het hulpverleningsaanbod niet kent, hangt samen met het te grote aanbod en het gebrek aan respect voor de hulpverleningsvisie. Meer wederzijdse informatie, samenwerking en overleg worden als oplossingen naar voor geschoven.
Wat de informatie-uitwisseling over *concrete cliëntsituaties* betreft, merken we dat meer dan de helft van de centra min of meer tevreden is over de informatie die zij vooraf van justitie krijgen omtrent de werkwijze en de justitiële situatie van de cliënt. Ook tijdens het hulpverleningsproces verloopt de informatiedoorstroom in bijna de helft van de gevallen volgens de voorziene procedure. Ongeveer de helft van de centra ervaart problemen met het beroepsgeheim, vooral de meldingsplicht en het idee van gedeeld beroepsgeheim ervaren hulpverleners als een probleem. Als knelpunt wordt vooral aangegeven dat de justitiële en hulpverleningscultuur niet op mekaar zijn afgestemd en dat de hulpverleningsrelatie dreigt verloren te gaan door de tussenkomst van justitie. De meeste informatie die door de hulpverlening aan justitie wordt doorgespeeld, betreft gegevens omtrent aanwezigheid, maar toch geeft ook bijna de helft een eindbeoordeling door. De inhoud van de doorgegeven informatie wordt vooral bepaald door de belangen van de cliënt. Verder krijgt een groot deel van de respondenten geen of te onregelmatig feedback over de beslissing die uiteindelijk door justitie genomen wordt over de cliënt.

Ten slotte leert de enquête ons dat de meeste centra geen extra *financiële middelen* krijgen voor het begeleiden van cliënten doorverwezen vanuit justitie.

Als *algemene conclusie* kunnen we stellen dat binnen de hulpverleningssector in zijn geheel justitiële doorverwijzingen inzake illegale drugs vrij verspreid voorkomen maar dat het aantal doorverwijzingen op jaarbasis eerder beperkt is met uitzondering van een klein aantal voorzieningen. De resultaten van deze bevraging stellen eveneens de reeds in de inleiding gesignaleerde knelpunten in de samenwerking hulpverlening-justitie objectief in het daglicht. Maar gezien de matig positieve beoordeling van de globale kwaliteit van samenwerking, dienen deze knelpunten in de juiste verhouding gezien te worden. De enquête verzamelde in dit kader ook heel wat suggesties voor oplossingen, waaruit blijkt dat hulpverlening vragende partij is voor een hechtere en meer gestructureerde samenwerking.

Deze naar de hulpverleningssector gerichte enquête was een eerste stap om een beter beeld van de kwantiteit en de kwaliteit van de samenwerking tussen de drughulpverlening en de justitiële partners te bekomen. Verdere verfijning en bevraging van onder andere de voorstellen vanuit de hulpverleningssector voor een betere afstemming tussen beide sectoren, staan op onze agenda.

4. BIJLAGE

Overzicht van de juridische maatregelen, in welk kader er naar de drughulpverlening kan worden doorverwezen.

In bijna elke fase van de strafrechtsbedeling bestaat de mogelijkheid om een alternatief te bieden voor de klassieke straffen. De (drug)hulpverlening neemt hierbij een belangrijke plaats in.
De meeste hulpverleners hebben echter een beperkte juridische opleiding. Daarom is het interessant om aan te geven op welke plaatsen van de strafrechtsbedeling de (drug)hulpverlening een aandeel heeft/ kan hebben. Deze plaatsen zijn aangeduid met een sterretje (✱). In de bijhorende tekst wordt uiteengezet wat dit kan betekenen.
U vindt twee schema's - één voor minderjarigen en één voor meerderjarigen - aangezien de strafrechtsbedeling voor deze groepen sterk van elkaar verschilt.

✱ De samenwerking tussen justitie en hulpverlening meerderjarigen (zie schema 1)

✱ Pretoriaanse probatie

De Pretoriaanse probatie is niet bij wet geregeld, maar een afgeleide van het opportuniteitsbeginsel waarover het openbaar ministerie beschikt. Bij Pretoriaanse probatie wordt niet-vervolging afhankelijk gesteld van de naleving van bepaalde voorwaarden.
De procureur des konings kan bijvoorbeeld beslissen de zaak te seponeren nadat hij de betrokkene heeft doorverwezen naar een hulpverleningsdienst.

✱ Bemiddeling in strafzaken

De procureur des konings kan een bemiddeling in strafzaken voorstellen.
Een onderdeel van bemiddeling in strafzaken kan het voorstellen van een alternatieve maatregel zijn. Het kan ondermeer gaan om een taak- of leerstraf of om een geneeskundige behandeling of begeleiding (gedurende maximaal 6 maanden voor zover het misdrijf veroorzaakt is door een ziekteverschijnsel of een drank- en drugsverslaving).
Het dossier wordt opgevolgd door een bemiddelingsassistent. De opvolging gebeurt door de *probatiecommissie.*

De gevolgen van:

- niet naleving: het dossier wordt terug aan de procureur des konings overgemaakt om te worden verwezen naar de rechtbank.
- naleving: verval van de strafvordering, geen veroordeling en dus ook geen vermelding in het strafregister.

✱ Vrijheid Onder Voorwaarden (VOV)

Vrijheid onder Voorwaarden is een alternatief voor de voorlopige hechtenis.
De beslissing tot Vrijheid onder Voorwaarden wordt genomen voor maximum 3 maanden. Deze termijn kan, tot aan het vonnis, worden verlengd, steeds met maximaal 3 maanden.
De voorwaarden kunnen gericht zijn op hulpverlening of behandeling in een gespecialiseerde voorziening.
De justitieassistent treedt op als begeleider en verbindingspersoon. Aan het einde van de termijn wordt een evaluatieverslag overgemaakt aan de opdrachtgever.

De gevolgen van:
- niet naleving: de persoon kan eventueel worden aangehouden.
- naleving: een positieve inzet kan invloed hebben op de uitspraak.

✱ Internering

De rechtbank beslist, na advies van een psychiatrisch deskundig verslag, tot internering als ze van oordeel is dat de dader van een misdrijf een gevaar is voor de samenleving omdat hij niet in staat wordt geacht zijn daden te controleren.
De *commissie tot bescherming van de maatschappij* beslist over de manier waarop de internering wordt uitgevoerd. Dat kan gaan van het behoud van vrijheid tot de verwijzing naar bijvoorbeeld een psychiatrisch ziekenhuis.
De commissie kan een geïnterneerde op proef en onder bepaalde voorwaarden, zoals het volgen van een behandeling of hulpverlening, vrijlaten.
De justitieassistent is de verbindingspersoon. De commissie tot bescherming van de maatschappij volgt het dossier op. De justitieassistenten rapporteren geregeld over het verloop van de behandeling en begeleiding aan de commissie.
De commissie kan de opgelegde voorwaarden tijdens de proeftermijn wijzigen (versoepelen of strenger maken).

De gevolgen van:
- niet naleving: de dader kan opnieuw opgesloten worden.
- naleving: de commissie kan een einde maken aan de internering.

✱ Opschorting en uitstel + probatievoorwaarden

Bij **opschorting** beschouwt de rechter, met instemming van de beklaagde, de strafbare feiten als bewezen, maar wordt geen veroordeling uitgesproken.
Een straf met **uitstel** betekent dat een uitgesproken straf (geheel of gedeeltelijk) niet wordt uitgevoerd.
De voorwaarden die opgelegd worden gaan meestal in de richting van: drankgelegenheden vermijden, een ontwenningskuur volgen, een behandeling of hulpverlening aanvaarden, een werk- of een leerstraf.
In beide gevallen, opschorting en uitstel, legt de rechter een proeftermijn op van minstens één en maximaal vijf jaar.
De justitie-assistent volgt de 'probant' op. Het toezicht op de probant gebeurt door een probatiecommissie.

De probatiecommissie kan de voorwaarden aanpassen (niet verzwaren).

De gevolgen van:
- niet naleving: de commissie meldt dit aan de procureur des konings, die de zaak terug voor de rechtbank kan brengen.
- naleving: bij een gunstig verloop kan het begeleidingstoezicht opgeschort worden. Na afloop van de vastgestelde proeftermijn dooft de zaak uit.

Bij een straf met uitstel blijft de vermelding op het strafregister staan.

✷ Voorwaardelijke invrijheidstelling (VI)

Bij voorwaardelijke invrijheidstelling wordt iemand die veroordeeld is tot een vrijheidsstraf onder bepaalde voorwaarden vervroegd vrijgelaten.
Klassieke voorwaarden zijn: meewerken aan de verplichte justitiële begeleiding, geen misbruik maken van alcohol, ...
Er wordt samengewerkt met relevante hulp- en dienstverleners.
Justitieassistenten zorgen voor de verplichte maatschappelijke begeleiding van de voorwaardelijk in vrijheidgestelden. Als er met een gespecialiseerde hulpverleners wordt samengewerkt, treedt de justitieassistent op als coördinator. Via een maatschappelijk begeleidingsverslag wordt de *commissie voor voorwaardelijke invrijheidstelling* op regelmatige basis geïnformeerd over de dader.

De gevolgen van:
- niet naleving: de voorwaardelijke invrijheidstelling kan worden herroepen, geschorst of herzien.
- naleving: verkrijgen van de definitieve invrijheidstelling.

✷ De Genadeverlening onder voorwaarden

Als een genadeverzoek wordt ingediend kan een proefperiode worden toegekend met daaraan gekoppelde voorwaarden. Ook een alternatieve maatregel kan als bijzondere voorwaarde worden opgelegd.
De proeftermijn bedraagt minimum één jaar en maximum vijf jaar.
De *dienst genade* stelt de duur en de op te leggen voorwaarden voor aan het ministerie van justitie.
De justitieassistent is belast met de uitvoering van het dossier en legt de contacten met de dienst waar de maatregel wordt uitgevoerd. De justitieassistent rapporteert aan de dienst genade.

De gevolgen van:
- niet naleving: de uitvoering van de straf.
- naleving: bij een persoonlijke inspanning van de veroordeelde wordt een strafvermindering voorgesteld.

Juridische maatregelen die niet vermeld staan in het schema, maar wel aanleiding kunnen geven tot doorverwijzingen naar de drughulpverlening zijn :

✱ Gedwongen opname in de psychiatrie

De wet tot bescherming van de persoon van de geesteszieke van 26 juni 1990 heeft de oude collocatiewetgeving vervangen. De gewone procedure bij een gedwongen opname in de psychiatrie loopt via de vrederechter, de spoedprocedure via het parket die de zaak binnen de 24 uur moet doorgeven aan de vrederechter.
Er zij drie criteria voor deze maatregel:

- het gevaarscriterium
- het bestaan van een geestesziekte
- geen alternatieven mogelijk

De betrokkene wordt doorverwezen naar een psychiatrisch ziekenhuis dat erkend is om gedwongen opgenomen patiënten te behandelen. De geneesheer-hoofd van de gesloten dienst kan de betrokkene ontslaan. Een nazorg kan worden ingesteld.

✱ Terbeschikkingstelling van de regering (TBR)

Recidivisten en gewoontemisdadigers kunnen voor een door de strafrechter bepaalde periode een terbeschikkingstelling van de regering of TBR worden opgelegd. Het betreft dus een heel andere maatregel dan de vroegere TBR (nu TBS) in Nederland.
De terbeschikkingstelling van de regering bestaat er in dat de veroordeelde na het verlopen van zijn straf onder voogdij wordt geplaatst van de regering (de minister van justitie) waardoor de noodzakelijke maatregelen kunnen worden genomen, die vanuit het oogpunt van de bescherming van de maatschappij, of met het oog op een reclassering geboden zijn. Zo kunnen deze personen worden geïnterneerd, indien de voorwaarden daartoe vervuld zijn. Ze kunnen ook in vrijheid worden gesteld met de verplichting zich te laten behandelen.

✱ Therapeutisch Advies

Juridisch situeert T.A zich binnen de 'alternatieve afdoening van strafzaken' als een vorm van alternatieve maatregel (concreet betekent dit dat 'vervolging' gebeurt op een niet-klassieke manier), waarbij de Politie/Rijkswacht wordt ingeschakeld onder verantwoordelijkheid van het parket (T.A is niet wettelijk geregeld).
Het principe van T.A is het aanbieden van 'vroeghulp', d.i een 'minimale begeleiding' in de vorm van informatieverstrekking, de cliënt doen stilstaan bij/nadenken over zijn druggebruik, waarbij de hulpverlener screent en een advies uitspreekt. Dit advies kan verschillende graden van begeleiding/ hulpverlening aanbevelen. Het wordt aangeboden aan personen die geverbaliseerd zijn wegens een inbreuk op de drugwetgeving, met uitzondering van andere druggerelateerde delicten (bvb diefstal, overval,...)
T.A. is een vrijblijvend aanbod.
T.A. kwam tot stand na overleg/communicatie met de justitiële sector; het is geen losstaand initiatief vanuit de hulpverlening.

✷ De samenwerking tussen justitie en hulpverlening minderjarigen (zie schema 2)

✷ Comité voor de Bijzonder jeugdbijstand: vrijwillige hulpverlening

De sociale dienst voor de bijzondere jeugdbijstand staat in voor het organiseren van de bijstand en hulp. De hulpverlening wordt door de sociale dienst zelf uitgevoerd of door een externe hulpverlenende dienst.
De maatregelen die door de sociale dienst van het comité kunnen genomen worden zijn analoog aan de zogenaamde '13 maatregelen' die door de jeugdrechter kunnen genomen worden naar aanleiding van een Problematische OpvoedingsSituatie.
De sociale dienst brengt minstens om de zes maand verslag uit bij het Bureau voor de bijzondere jeugdbijstand over het verloop van de uitvoering van de hulpverlening.

✷ Sepot + onder voorwaarden & na doorverwijzing naar vrijwillige hulpverlening

Het openbaar ministerie vervult een sleutelrol in jeugdzaken. Het oordeelt soeverein of er een grond bestaat om te jeugdrechter te vorderen met het oog op het opleggen van jeugdbeschermings-maatregelen, en zo ja, op welke rechtsgrond.
Het openbaar ministerie kan een zaak die hem ter kennis is gebracht onmiddellijk seponeren en (terug) doorverwijzen naar de vrijwillige hulpverlening. Hij kan een zaak ook seponeren mits het geven van een vermaning of hij kan seponeren onder voorwaarden. In het kader van dit sepot onder voorwaarden kunnen alternatieve sancties worden opgelegd.

✷ Voorlopige maatregelen van bewaring

De voorlopige maatregelen die kunnen worden opgelegd zijn dezelfde als de maatregelen die bij het vonnis ten gronde kunnen uitgesproken worden. De duur van de voorlopige maatregelen is beperkt tot 6 maanden.
De consulent van de sociale dienst van de jeugdrechtbank staat in voor de opvolging van de uitvoering van de pedagogische maatregel. De sociale dienst moet bovendien minstens om de zes maanden een schriftelijk verslag uitbrengen bij de jeugdrechtbank over het verloop van de uitvoering van de maatregel.

✷ Maatregelen ten gronde n.a.v. een Problematische OpvoedingsSituatie (POS)

De jeugdrechter heeft keuze uit de zogenaamde '13 maatregelen'. Dit zijn: een pedagogische richtlijn (aan de ouders), de ondertoezichtstelling van de sociale dienst van de jeugdrechtbank, gezinsbegeleiding, een opvoedkundig project, het bezoeken van een semi-residentiële instelling, het op kamer wonen onder permanent toezicht (vanaf 17 jaar), het onder toezicht stellen van een onthaal- en oriëntatiecentrum, het onder toezicht stellen van een observatiecentrum, de minderjarige toevertrouwen aan een betrouwbaar persoon of gezin, uitzonderlijk de plaatsing in een geschikte open inrichting, uitzonderlijk de plaatsing in een geschikte gesloten instelling (vanaf

veertien jaar en met voorwaarden) en ten slotte de plaatsing in een psychiatrische inrichting.
De jeugdrechter kan ook andere maatregelen opleggen. Dit wijst op de grote beslissingsvrijheid die de jeugdrechter heeft bij het bepalen van de maatregelen.

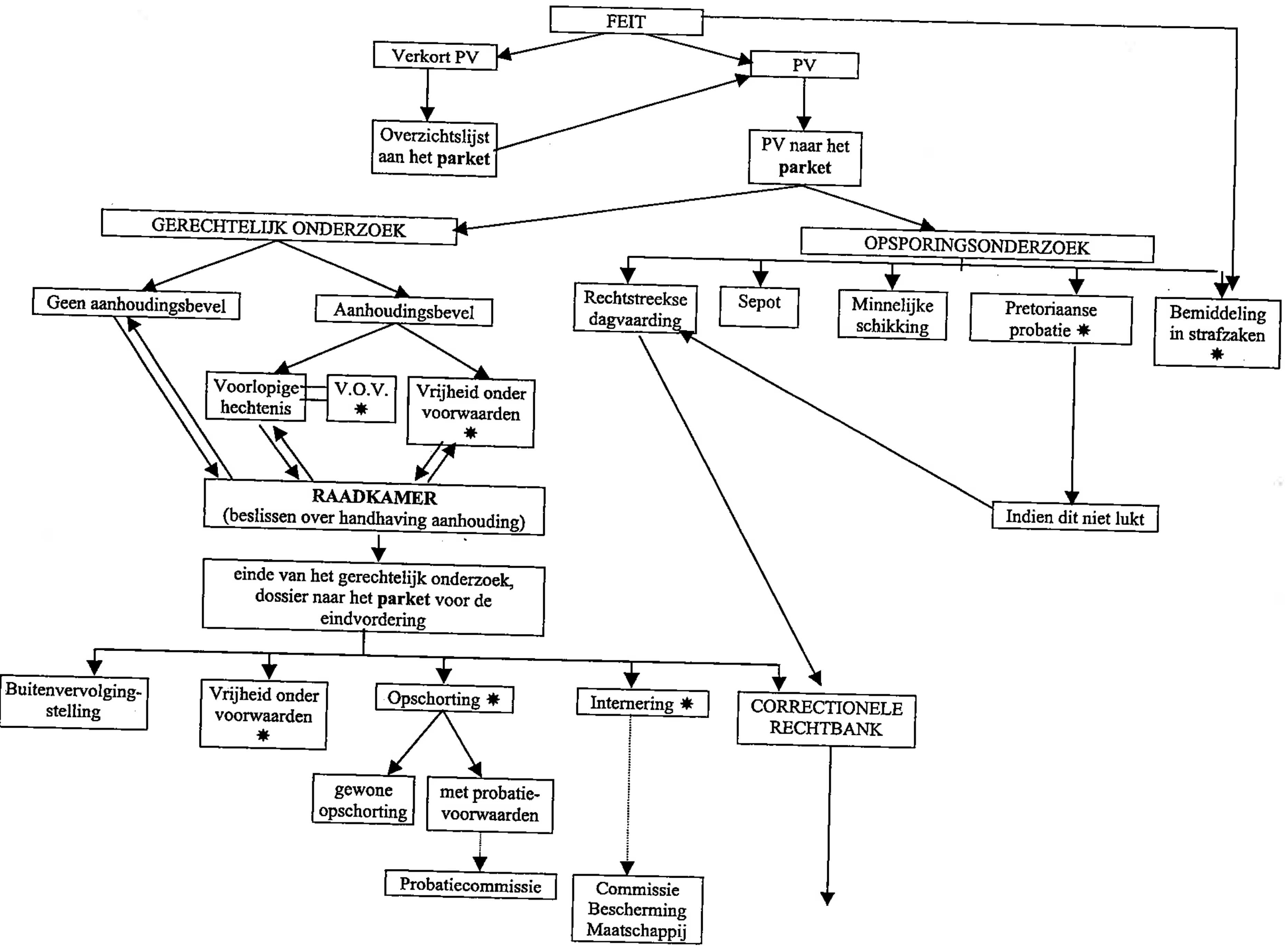
✱ Maatregelen ten gronde naar aanleiding van een als Misdrijf Omschreven Feit (MOF)

De maatregelen die naar aanleiding van een als misdrijf omschreven feit kunnen genomen worden, zijn: berisping, onder toezicht stelling (onder voorwaarden) van de sociale dienst bij de jeugdrechtbank en de plaatsing (al of niet in een openbare instelling).
Deze maatregelen worden in het strafregister opgenomen. De maatregelen mogen echter in principe alleen aan gerechtelijke overheden ter kennis worden gebracht. De meldingen kunnen op verzoek van de betrokkene uit het strafregister worden geschrapt bij beslissing van de jeugdrechter (5 jaar nadat de maatregelen een einde hebben genomen).

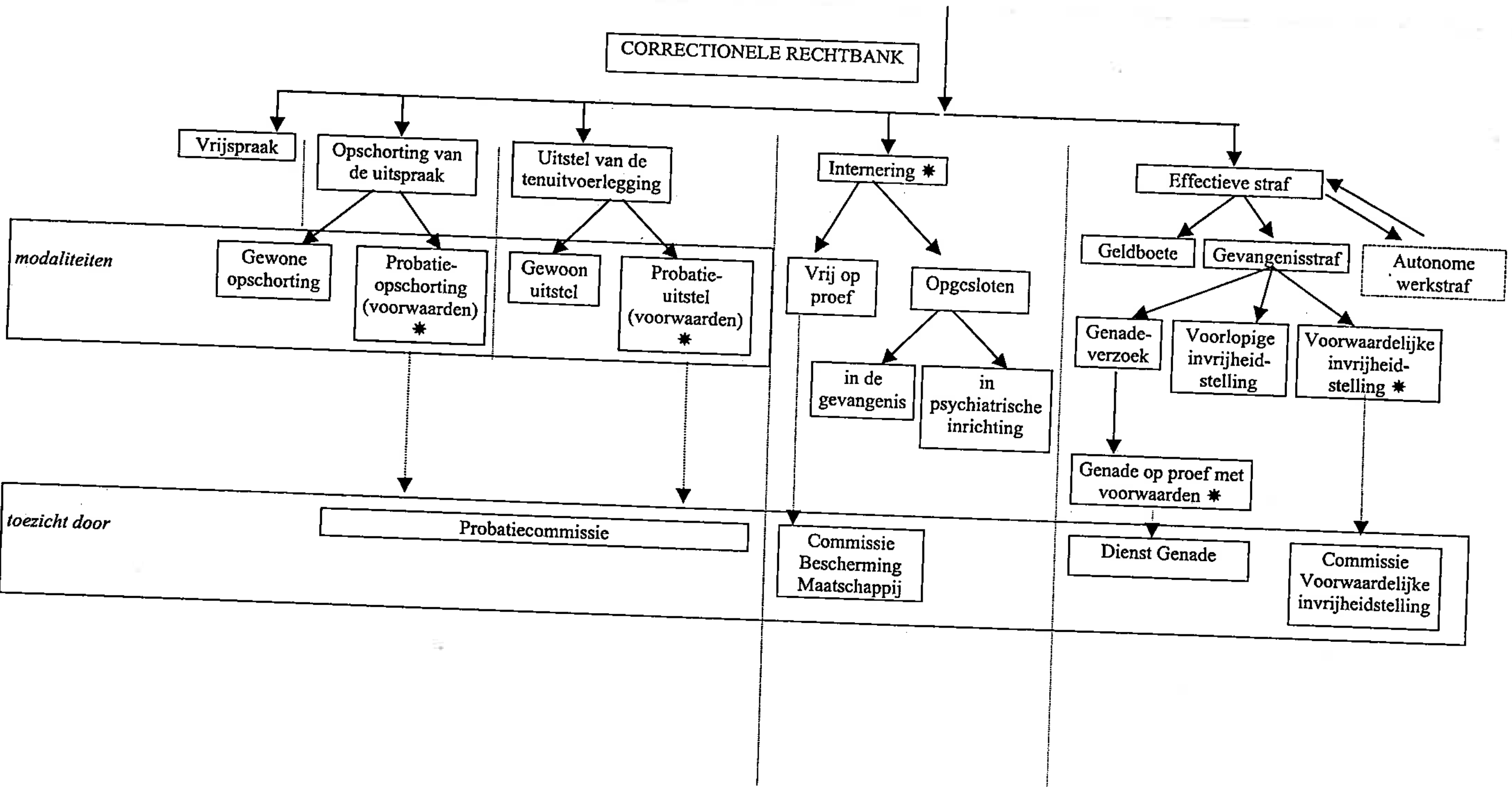
Bronnen:

- Overzichtschema uit PROVENTIEF(Oost-Vlaams informatieblad voor professionelen uit de alcohol- en drugsector), oktober 1999, door Freya Vander Laenen en Jackie Rombout.
- Tekst uit: 'Verplichte hulpverlening', grijze zone tussen rechtsbedeling en hulpverlening. Referaat van Prof.Dr.J.Casselman op het Postacademisch Vormingsprogramma van de K.U.Leuven (22.01.98).
- SMETS, J., *Jeugdbeschermingsrecht*, A.P.R., Kluwer, Deventer, 1996.
- VAN DEN WYNGAERT, C., *Strafrecht en Strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Maklu, Antwerpen, 1994.
- VERHELLEN, E., *Jeugdbeschermingsrecht*, Mys & Breesch, Gent, 1996.
- Internet: http://www.staatsblad.be

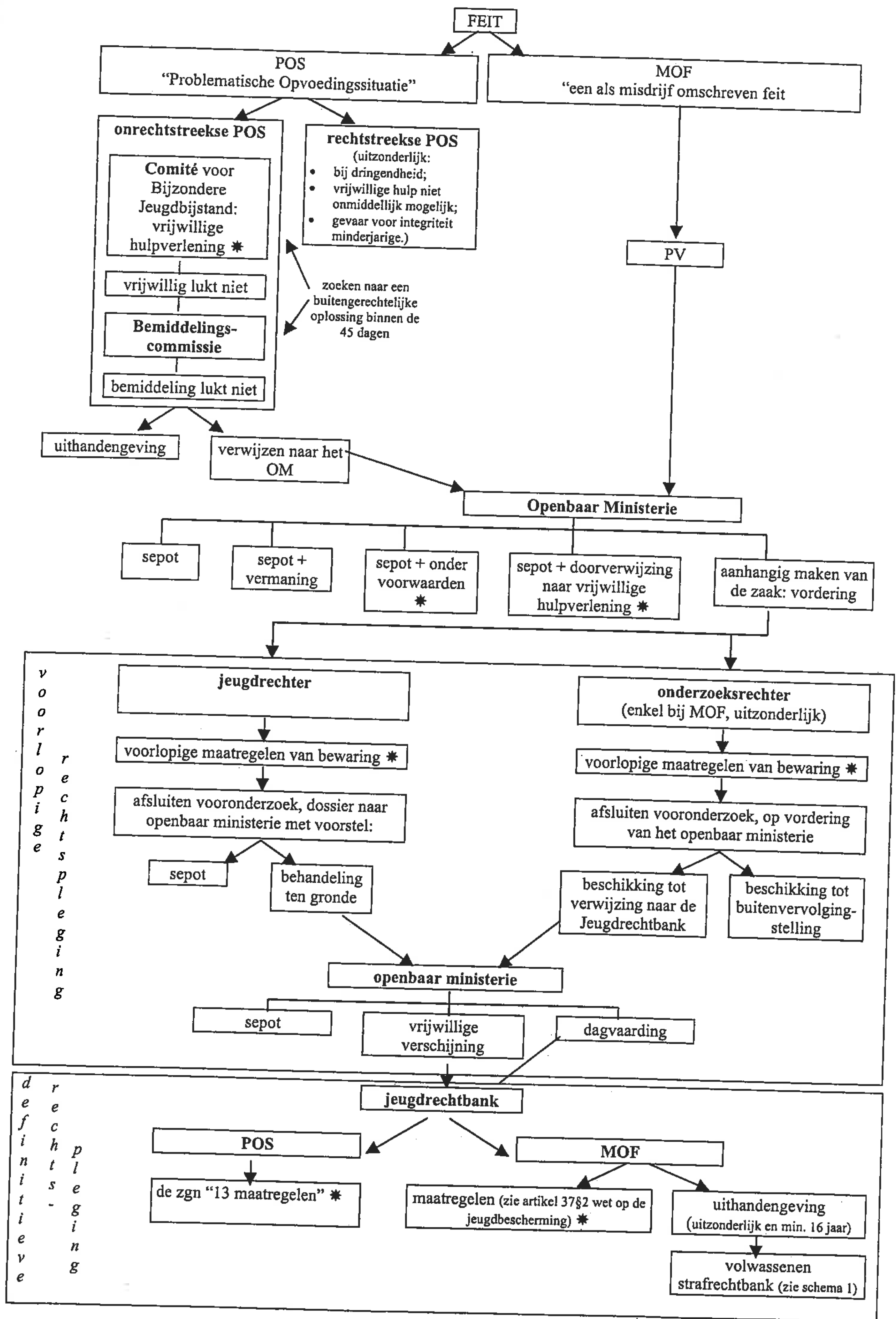
SCHEMA 1

FEIT
Verkort PV
PV
Overzichtslijst aan het parket
PV naar het parket
GERECHTELIJK ONDERZOEK
OPSPORINGSONDERZOEK
Geen aanhoudingsbevel
Aanhoudingsbevel
Rechtstreekse dagvaarding
Sepot
Minnelijke schikking
Pretoriaanse probatie *
Bemiddeling in strafzaken *
Voorlopige hechtenis
V.O.V. *
Vrijheid onder voorwaarden *
RAADKAMER
(beslissen over handhaving aanhouding)
Indien dit niet lukt
einde van het gerechtelijk onderzoek, dossier naar het parket voor de eindvordering
Buitenvervolging-stelling
Vrijheid onder voorwaarden *
Opschorting *
Internering *
CORRECTIONELE RECHTBANK
gewone opschorting
met probatie-voorwaarden
Probatiecommissie
Commissie Bescherming Maatschappij

SCHEMA 1 (vervolg)

FEIT
POS
"Problematische Opvoedingssituatie"
MOF
"een als misdrijf omschreven feit
onrechtstreekse POS
Comité voor Bijzondere Jeugdbijstand: vrijwillige hulpverlening ✱
vrijwillig lukt niet
Bemiddelings-commissie
bemiddeling lukt niet
rechtstreekse POS
(uitzonderlijk:
• bij dringendheid;
• vrijwillige hulp niet onmiddellijk mogelijk;
• gevaar voor integriteit minderjarige.)
zoeken naar een buitengerechtelijke oplossing binnen de 45 dagen
PV
uithandengeving
verwijzen naar het OM
Openbaar Ministerie
sepot
sepot + vermaning
sepot + onder voorwaarden ✱
sepot + doorverwijzing naar vrijwillige hulpverlening ✱
aanhangig maken van de zaak: vordering
voorlopige rechtspleging
jeugdrechter
voorlopige maatregelen van bewaring ✱
afsluiten vooronderzoek, dossier naar openbaar ministerie met voorstel:
sepot
behandeling ten gronde
onderzoeksrechter
(enkel bij MOF, uitzonderlijk)
voorlopige maatregelen van bewaring ✱
afsluiten vooronderzoek, op vordering van het openbaar ministerie
beschikking tot verwijzing naar de Jeugdrechtbank
beschikking tot buitenvervolging-stelling
openbaar ministerie
sepot
vrijwillige verschijning
dagvaarding
definitieve rechts-pleging
jeugdrechtbank
POS
de zgn "13 maatregelen" ✱
MOF
maatregelen (zie artikel 37§2 wet op de jeugdbescherming) ✱
uithandengeving (uitzonderlijk en min. 16 jaar)
volwassenen strafrechtbank (zie schema 1)

SCHEMA 2